E04 N067
Ej.1

Pertinet ad usu D. D. Augusti de Alarcon

BIBLIOTECA

DEL

Colegio Mayor de Nuestra Señora

del Rosario

E04 N067 Ej.1

12488

677

230
D37

DEL COLEGIO DE NRA. SRA. DEL ROSARIO

PROOEMIUM

Ad arcana ingredimur (ingeniosi Auditores) Trinitatis enigmata,
quae non immerito tenebrae nuncupari valent. Quid enim, nisi te-
nebrae, ubi ratio caligat, et mens deficit: quis enim facile capiat, quod
q̄ h. Mysterio, personae sint et illae ī ... quod ... et immu-
tabiles, tamen antiquus ... ... incipiant semper, et
ducant ... et n̄ careant ... Quomodo igitur ... ex alio sint, et n̄
ex me, n̄ sint ex nobis, nec tamen sint ex nihilo; ab alio sint, et
n̄ dependeant ab alio, et n̄ recipiant; ab alio et in se subsistant, quo
modo sine corruptione ... sine divisione pluralitas et sine ...
unitas. Quomodo demum unitas in Trinitate et Trinitas in unitate extat? Ubi-
que sane tenebrae; verum in quo auxilium quod ... ... hoc ...
... ... nobis has tenebras dispellet, et quod nobis ... ...
... Ang. et ... ... in h. mysterio ne ...
... ... n̄ ... ... sed etiam ... et ... ...
... in ... ... Utinam in ... ... et ad
verum ... instructi. Valete.

Colegio Mayor del Rosario.

Quaestio 1.ª de existentia misterii SS.mae Trinitatis

Haereticorum insectati sunt semper DD. de his quae in fide(?) dispertiuntur D.
Thom. de 60 et per art. 2.) unde ut haereticorum convellant errores, et
fidei veritatem et sacratissimum Trinitatis misterium stabiliant, feramur
hanc pergamus in hoc rerum limine, et quaestionem primam insequimur. Pergo.
Art. 1.º an dentur 3 personae ri. distinctae in Deo cum unitate essentiae. §. 1.º ratio dubit. proponitur et 1.ª
conclusio statuitur.

Articulus 1.º

An dentur tres personae realiter distinctae in Deo cum unitate essentiae.

§. 1.º Ratio dubitandi proponitur, et 1.ª Conclusio statuitur.

Ratio dubitandi eaque satis efficax et difficilis est: quaecumque in eadem una 3.º sunt
inter se eadem: sed ea tria quod sunt divina in una persona conveniant illa:
ergo sunt inter se, et idcirco non erit realis personarum distinctio cum
identitate essentiae. Ex quo fundamento orti sunt varii errores haereticorum
ut A. D. insinuat in hac q. ut error Sabellianorum et Arrianorum. Illi enim
ex unitate omnimoda essentiae unitatem etiam personae inferebant. Ita ut ea quae
personarum distinctionem in Scriptura designant non ad diversitatem personarum inter se, sed
ad diversa officia ejusdem personae referrent, ut D. Athanasius notat orat.
contra gregales Sabelli.

Pari ratione extremum quaerebant Arriani, et per ex
personarum diversitate distinctionem etiam naturae et essentiae inferebant; subindeque personarum
consubstantialitatem penitus negabant. Hae haereses non uno modo a
suis sectatoribus explicatae fuerunt atque defensae, sed variis diversisque astutiis
et misteriis(?) proponebant, seu exponebant, ut simplices quosque deciperent;
quae ut capite et origine errorum destructo alii errores ab illis emanantes nihil
evanescerent, ideo specialiter pugnabis contra Arrianos et Sabellianos, ex quorum
erroribus tamquam ex origine et fonte alii fluxerunt. Quare sit.

C.º 1.º

Distinctio vera et realis trium personarum datur in Deo. Est de fide contra Sabellium

et sectatores ejus definita in conc. Niceno 1.º et aliis pluribus post ipsum. Et in
symb. Athanasii illis verbis: alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiri-
tus Sancti, et refelleris(?) Gentilibus contra quos non potes argumento efficaci nisi
ex Scriptura monstrari. Ut Judaeos admittentes vetus testamentum probari potest ex
illo Genes. 1.º faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Ex quo loco Orige-
nes, Basilius, Augustinus, Rupertus, et alii SS. PP. Trinitatis misterium colligunt
cum ibi in persona pluralis loquitur Deus.

Ad idem faciunt illa testimonia Scripturae in
quibus pluries Dei nomen repetitum habetur Isaiae 6.º S.º S.º S.º Dominus Deus Sabaoth.
ubi Trinitas personarum designatur repente in illo nomine Sanctus ter repetito
sicut unitas essentiae illius verbis numeri singularis Dominus Deus Sabaoth. Ex-
odi etiam 3.º dicitur: haec dices filiis Israel Dominus Deus Patrum vestrorum Deus
Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob. ubi unitas exprimitur per ly Domino Deus; Tri-
nitas vero ex nomine Deus ter repetito. Genes. 11 Venite et confundamus linguam
eorum. Et cap. 3.º ecce Adam quasi unus ex nobis factus est. Quae omnia
et quamplura alia testimonia pluralitatem, et trinitatem designant in Deo; sed non in di-
gnitate, ut ipsi Sabelliani fatentur, et nos etiam probabimus contra omnes. Quae.

Objicies

tibi quod ly faciamus, et alia testimonia in plurali posita non ex pluralitate et plu-
ralitate personarum facientium sed propter dignitatem facientis, nam etiam apud nos reges
et Principes plurali nomine uti notantur. Sed haec responsio magis est ob-
nendus quam impugnanda eo quod in Scripturis sacris numquam est Deus dignitatis
plurali nomine explicare, sed semper explicat nomine singulari, non dicitur nos faciamus hoc
aut illud, sed Dominus fecit Deus salvabit in principio creavit &c. ut patet Dominus
est in Scripturis videre; quod ergo dixit faciamus hominem pluraliter, et distinctionem
personarum designat, et non solum dignitatem personae, ut Sabellianorum perperam
asserunt.

Ex novo testamento probatur etiam nunc contra Arrianos et omnibus pro te-
stimoniis quae in D. Joanne a Christo videri possunt; Deo tamen ita explica-
re propono, quae nullam interpretationem admittunt. 28 habetur Matth. ubi illis verbis: ba-
ptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Et Joannis 5.º 3.
12 tres testimonium dant in caelo Pater, verbum et Spiritus Sanctus et hi 3 unum sunt

sed hæc omnia declarant distinctionem et pluralitatem personarum exprimunt: ʒinit:
ergo ex litera scripturæ ostenditur dari in Deo personas divinas.

Demum: id ipsum
non potest ita perdere; ad inter personas divinas datur realis oppositio unius ad
alteram: ergo et realis distinctio. Illud probatur: ideo nulli conspicuum lumine naturali
ut illius deitatis subsisteret omnique. Unde Aug. lib. 1º de Trin. cap. 1º inquit:
qui autem putat ejus esse potentiæ Deum, ut seipsum ipse genuerit eo plus errat quod
non solum Deus ita non est, sed neque spiritualis nec corporalis creatura;
nulla enim omnino res est, quæ se ipsam gignat ut sit. Et melius ostenditur ex
illo Joannis cap. 8º ubi Xpus de seipso ait: ego enim ex Deo processi et in
mundum veni: ubi duplex processio dicitur altera æterna secundum divinitatem
dicendo ex Deo processi. Et illud psalm. 109. ante Luciferum genui te
et illud Eccl. 24 primogenita ante omnem creaturam. Alia temporalis secundum
humanitatem dicendo in mundum veni. Et illud ad Galatas 4º misit
Deus filium suum natum ex muliere factum sub lege. Et Joannis 15
Dominus de spiritu sancto dicit: cum autem venerit Paraclitus quem ego mittam vobis
a Patre spiritum veritatis qui a Patre procedit: ergo datur inter divinas personas alterius
processio realis ab altera, ac proinde realis inter illas distinctio.

Eadem ve-
ritas potest probari ratione suadenti ex D. Thoma desumpta q. 9ª de pot. art.
9º. Sit 1ª: si spectet in Deo verum proprium summamque amicitiam salvari;
sed sine reali personarum distinctione ut propria et summa amicitia
non potest in Deo salvari: ergo datur in Deo realis personarum distinctio. Maior pa-
tet: nam esse quod perfectionis dicit sine imperfectione reperiri in Deo amicitia
autem nulla in suo conceptu imperfectionem dicit. Et minor probatur: quia Deus ad creaturas
summam amicitiam esse non potest cum illas non possit summe diligere ex quo
summe diligibiles non sunt. Hoc ad summum potest amicitiam habere nisi realis
diligentis et dilecti distinctio: ergo. Prima probatur ad sanctum Thomam patet, et quia ad
quam: quia amicitia est ad alterum, et cum æqualitatis et æqualiter imperantur
Xº. Phil. 8º Ethicorum cap. 5. et 8. sed alteritas et æqualitas realem extre-
morum distinctionem exposcit. Unde Greg. homil. 17 in Evangelia docet: cha-
ritas minus quam inter duos haberi non potest: ergo stare non potest in Deo vera

realis summaque amicitia absque reali personarum distinctione.

2ª. Sit 2ª: quod bonum
est communicativum sui: ergo summum bonum est summe sui communicativum; sed Deus est
summe bonus: ergo et summe communicativus sui. Tunc sic: sed sine reali
personarum distinctione non salvatur summa Dei communicatio: ergo in Deo datur realis
personarum distinctio. Minor probatur: quia inter communicantem et illum cui communicatur fit
debet realis esse distinctio, eo quod nullus dicit sibi ipsi aliquid communicari: ergo
Deus sibi ipsi suæ bonitatis communicare non potest. Similiter licet Deus nobis
se communicet summe quia summa communicatio est communicatio summi boni
summo modo, cum autem etsi summa communicet bonitas, non tamen
communicatur summo modo: ergo sine reali distinctione personarum summa di-
vinæ bonitatis communicatio subsistere nequit.

3ª. Sit 3ª: Deus est felicissimus in
se cum sine societate nulla est perfecta jucunditas nec ut felicitas in Deo
debet dari ut et perfecta societas sed reali personarum distinctione seclu-
sa non potest esse perfecta societas cum creaturis Deus dari non potest siquidem perfectissimus
similis omnino dissimiles sunt, et ab æterno non fuerunt: ergo.

Unde Sanctus Doctor hic q.
31 art. 3º ad 1m elegantissime de hoc discurre inquit: quod licet Angeli et
animæ Sanctorum semper sint cum Deo tamen si non esset personarum pluralitas
in divinis sequeretur quod Deus esset solus vel solitarius. Non enim tollit soli-
tudo associatio alicujus, quod est extraneæ naturæ dicitur enim aliquis esse solus
in horto quamvis sint ibi multæ plantæ et animalia, et similiter dicitur Deus
esse solus vel solitarius, Angelis et hominibus cum eo existentibus si non essent in divinis
plures personæ: ergo illa stante in Deo personarum pluralitate potest subsistere in illo perfecta societas. Et consequenter constituitur unitas et essentia contra Arianos

§. 2.

Statuitur unitas in nā, et essā divina contra Arianos.

Cum dicimus: quod Deo datur inæqualitas et vera ejus inter personas divinas contra
Arianos et eorum sequaces sed Catholici tenent fidei est hoc verum quod
ex dictis patet variis in Symb. Athan. ad illa verba: sed Patris

filij et Spiritus S^ti una e divinitas, aequalis gloria, coaeterna maiestas. Probatur contra pp. errores et lacibus testimonij, quae ubertime ?? congessit in Iuvento et usque ?? ?? et ?? ?? cap. 6 ex quo sequentur brevi decerpo.

Pbt ergo 1° unitas ?? ex illo Ioannis 10. ubi Christus de se ipso dixit: ego et Pater unum sumus. et Ioannis 5^a et hi tres unum sunt. ubi evidenter personarum distinctio exprimitur dicendo: ego et Pater et hi tres; unitas autem essentiae cum additur unum sumus, unum sunt: quod ex sacra pagina constat adesse tres personas divinas una essentia gaudere.

2° ubi Trinitas negat et ?? personas. sed ?? filius et Spiritus Sanctus est verus Deus: quod illis erant ?? ?? ?? ?? ?? prima. Maior ?? ?? ?? ?? ?? ?? principia sed Deus est ?? ?? primus principijs ?? ?? ?? omnibus ?? ?? Dei.

3° nequeunt duo summe perfecta esse, quod ?? ?? alterius ?? ?? ?? ?? id quod ?? non est summe perfectum summe enim perfectum ?? ?? alio ?? ?? ?? ?? non ?? non est ?? ?? ?? e omni perfectionem in se ?? sed Deus e ?? ?? perfectum: ?? ?? ?? et divinitas. ?? ?? ?? ?? ?? Trinitatem nullus umquam dubitavit ?? ut ait Augustinus lib. 2° de Trinit. cap. 13. Pater Deus e ?? omnes hæretici ?? ?? ?? divinitatem filij ?? Arriana ostendere et Spiritus Sancti divinitatem ?? Macedonianos.

Pbt quod filius est verus Deus ex illo Ioannis 1° in principio erat verbum et verbum erat apud Deum et Deus erat verbum. 2° ?? ex illo Ioannis ?? ?? ?? ?? in vero filio eius hic est verus Deus. 3° quoniam ?? omnia Dei ?? ?? in virtute ?? ?? ?? ?? ?? ?? ?? in ?? ?? adaequabit, sed verbum ?? opera Dei operatur, ut constat ex illo Ioannis cap. 1° omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil: ergo adaequat Dei virtutem et ?? ??

Deus ?? ?? ostendit quoniam inter Iudaeos, et ?? ?? ?? ?? in ?? ; sed verbum ?? filius ?? ?? : ergo ?? ?? ?? ?? ?? ?? ?? ?? ?? ut ?? ex fide et ratione ?? hæreticis ?? ?? ?? exemplo ?? ?? in ?? ?? est verus Dei filius Dei ?? Ioannis 1° ?? gloriam eius quasi unigeniti a Patre. Math. 16. tu es Christus filius Dei. psalm. 2° Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te, ?? ex innumeris alijs ?? ?? Math. 11 Ioannis 3° et 5° ad Rom. 1° ad Hebræos 1° ?? 8° ?? ?? et psalm. 86. et ?? alibi.

Pt etiam spiritus Sanctus est verus Deus. ?? ex testimonijs in ?? ?? ?? ex illo Actorum 5° ubi Petrus dixit Anania cur tentabit Satanas cor tuum mentiri Spiritui Sancto ?? e ?? hominibus, sed Deo: ?? spiritus Sanctus e Deus, ?? ?? opera ?? Dei e Deus; sed spiritui Sancto ?? Dei ?? ?? e Deus. Maior ?? ?? ?? et ?? ?? : ?? ?? e opus ?? Dei; sed hoc spiritui Sancto tribuit, ut constat ex illo Iob 33. spiritus Dei fecit me, et 26: spiritus eius ornavit cælos. Iudith 16. misisti spiritum tuum et creata sunt. Psalm. 103. emitte spiritum tuum et creabuntur. ??

?? hoc opera ?? spiritui Sancto ?? ?? ?? et ?? ?? authoritate non ?? ministerij, ut Macedoniani volebant. ?? ex illo ?? Pauli ad Corinth. 12. hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult. ?? ?? per ministerium ?? ?? ?? vult sed prout ?? arbitrio ?? ?? hæc omnia ?? Spiritus Sanctus ?? authoritate et ?? e Deus.

Plura alia pro divinitate filij et spiritus Sancti probanda congessit ?? ?? Ioannes ?? ?? ?? ?? ?? ?? ?? ?? Illustrissimus D. ?? tract. ?? disp. 82. ?? 3° et 4° ?? ?? verbo ad verbum ?? ?? transcripsit hic ?? ?? 3° et 4° ?? omitto ?? ?? ?? nota ??

ciunt. §. 3. atq. in Xtiis fit sermo.

§. 3.

Argumentis in contrarium fit satis.

Arguitur 1°: qa. vbi scriptura ponit omnimoda vtãs Dei, ibi excluditur personarum pluralitas neceſsario: q. Mir. dicat: qa. vbi ē personarum pluralitas ibi ē simplex multitudo, non autem omnimoda vnitas. Maior enim ē evidens. Dicitur enim Deuteronom. 6°. audi Israel Deus noster Dns vnus ē. Et cap. 32. videte qd. ego sim solus, et non ē alius Deus præter me. Et Joannis. 17. vt cognoscant te solum Deum: q.

Rd. omnia hæc loca, quæ vnum asserunt Deum non esse contra nos, qa. 3 personæ non sunt 3 Dij, sed vnus Deus ex eo autem quod unus Deus asseritur non tollitur personarum distinctio, sed opera [illegible] supra assignatas [illegible] astruit; qa. illa negant illas personas esse qa. Deo, vnde testimonia quæ solum Deum asserunt non excludunt personarum pluralitatem, quæ si [illegible] solus Deus, sed solum excludunt alios extraneos [illegible], et quæ divina na non gaudent.

Argr. 2°: qa. filius non ē verus Deus: q. non dat in Deo subst. pluralitas, et vtãs [illegible] probatur: nam in Scriptura dicitur filius creatura. Ecclesiastici 1°. prior omnium creata ē sapientia, et cap. 24. creator omnium, et q creavit me requievit in tabernaculo. Et eodem cap. ego ex ore altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam; sed per nos ex eo qd. filius denominatur Deus in scriptura debet illi qa. vero Deo: q. eo quod denominatur creatura debet intelligi de vera creatura.

Rd. ex A.D. 1a. part. q. 41 art. 3° ad 3m vbi docet, quod illa authoritates quæ asserunt sapientiam esse creatam non loquuntur de sapientia quæ ē filius, sed de sapientia quæ indidit Deus, sicut dicitur Ecclesiastici 1°. ipse creavit eam (scilicet sapientiam) in spiritu sancto et effudit illam super omnia opera sua, et dicitur primo creata sapientia sit in Angelis, qui sunt priores creaturis. Sicut aliqui authores loquuntur reputative de sapientia, quæ ē filius, vt procedit a Deo hæc tamen dicunt illa creatam loquuntur de filio in humana natura assumpta vt ei dicitur, q creavit me requievit in tabernaculo meo tabernaculum

autem creaturæ fuit ipsius humanitas et corpus.

Cum autem dicitur primogenita ante omnem creaturam, et primogenitus omnis creaturæ, [illegible] refertur ad filium dicitur primogenitus omnis creaturæ, qa. ipse ē filius, et non ē creatura: nam non sicut omnis [illegible] seu omnis collectionis creaturarum dicitur primogenitus vtique extra omnem creaturam est, et tunc sensus literæ est: ego ex ore altissimi primogenita prodivi ante omnem creaturam, ita quod [illegible] ante omnem creaturam [illegible] prodivi. Si vero intelligatur de filio in na humana dicitur primogenitus quia omnium creaturarum [illegible] prædestinatus ē.

Pt ex [illegible] summi dignitatem qua instar argumenti [illegible] si scriptura vocat filium Dei et vocat creaturam hoc intelligi [illegible] esse verum Deum cum [illegible] generatione; non autem creaturam nisi [illegible] in na assumpta. Dicimus [illegible]: qa. si filius esset proprie et in na creata non posset verificari, quod esset Deus, neque enim per assumptionem non potest esse Deus et sic si filius ē Deus necesse et æternaliter ē Deus; at vero creatura potest verificari de Deo [illegible] assumptione nam de novo facta: q opportet, qd. si filius dicitur Deus et creatura, non [illegible] dicitur in na assumpta et non in na propria. Ut videtur.

Argr. 3°: nam vera divinitas [illegible] non patri, et filio tribuit ignorantiam diei iudicij. Marci 13. de illa autem die nemo scit neque Angeli in cœlo neque filius nisi Pater: ergo. Tribuit etiam filio impotentiam Math. 20. sedere ad dexteram vel ad sinistram non ē meum dare vobis sed [illegible] paratum ē a Pre, sed ignorantia et impotentia cum vera divinitate subsistere nequeunt: q in filio non est divinitas.

Rd. ex D. Aug. Hieron. et D. Thom. in prædictum caput Marci et 3a. part. q. 10 art. 2° ad 1m. prædicta verba intelligi de filio vt homo non vt Deo, non qa. illum diem ignoraverit, vt homo sed quia de illa die tacuit, seu non revelavit, seu qa. aliis non [illegible] illius Dei notitiam, vel qa. [illegible] secreto sciebat [illegible] ad aliis dicendum. Qui enim aliquid tacet, seu occultat videtur cum aliquo quasi ignorans, seu ad modum ignorantis se habens [illegible] non manifestat qd. scit, quod quidem non potest verificari de filio, vt Deo, nam hoc modo manifestavit spiritui sancto illum diem, sicut enim [illegible] dicitur scire illum diem

q[uia] manifestavit filio etiam ut ho[min]i.

Sed instabis: q[ui]a ex hac solut[io]ne seq[ueretu]r Ang[e]los n[on] ignorasse diem iudicii absolute sed solum ad revelandum aliis, q[uo]d est falsum: p[robatur] sequela q[ui]a non Christus iudex verbis Angelis negat, et filio ho[min]is illius diei notitiam: q[uo]d si a filio hominis illa verba explanant d[e] scientia aliis communicanda, et non aliis tradendam potuisse etiam a Angelis pariter explanari.

N[ego] sequelam: non eo ipso, quod Angeli illum diem ad revelandum aliis ignorent nesciunt absolute, eo quod Angeli in caelo non possunt sibi n[ec] aliis manifestandi, q[ui]a in Angelis scientia in interiori ex ipsius et illuminatione superiorum descendit, et sic eo ipso q[uo]d Angelis scientia ad revelandum aliis negetur, negatur absolute, et alluant ulla ratione scripturae testimonia nos cogunt ad ponendum de illa die scientia in Angelis, quod non inveniunt in Christo ut ho[min]e, et ita verba illa rationem Christi ut ho[min]is est referenda, accipienda cum limitatione non autem rationem Angelorum.

R[espondeo] ad 2um locum ex Matheo in illo glorificasse Christum, est suae potestatis dare a dextera u[e]l sinistra ratione humanae naturae, sicut quod Jacobus et Joannes propinqui erant ad Christum non autem ratione naturae divinae; non tamen istius omnis fuit in Christo potestas x[?] illud Mathei 28 data est mihi omnis potestas in caelo, et in terra. Similiter alia testimonia quae affirmant filium ratione Patris esse [illegible] illi subiectum, et ab eo clarificatum, loquuntur de filio ratione naturae humanae non autem ratione naturae divinae.

Arg[umentum] 4um q[ui]a teste Paulo[?] beatius est dare, quam accipere; sed Pater dat et filius accipit, illius dare patet Mathei 28 data est mihi omnis potestas in caelo et in terra, et Joannis 10. Pater quod dedit mihi maius omnibus est: ergo Pater est beatior filio, et consequenter solus Pater est Deus.

R[espondeo] x[?] ea quae tradit D. Aug[ustinus] lib. 3. c[ontra] Maximinum cap. 14 quod Pater dat scilicet per generationem donante non est beatius dare quam accipere, et solum q[uan]do id quod datur non est idem, necnon quod ipsemet dans q[ui]a ipse accipiens est cum alias qualitate et indigentia ratione dantis ut dicit

Augustinus loco citato, Deus autem p[ate]r se tenet ut idem vel simul sine diminutione filio, et ille filius accipiens non manet dispar a dante, nec in generatione relationis necessitas cum alias indigentia et inequalitate, et ideo Pater non remanet beatior filio.

Arg[umentum] 5um q[ui]a spiritus sanctus non est vere Deus q[uo]d non dat in Deo diversitatem et v[e]l [illegible] non Deus, p[robatur] non in Scriptura significat spiritus sanctus esse factum et creatum dicitur enim Amos 4°. Ecce formans montes et creans spiritum: p[robatur] Deus non est quod movet et creat; sed spiritus sanctus movetur dicitur enim Genes[is] 1. Spiritus Domini ferebatur super aquas. Joel 2°. effundam de spiritu meo super omnem carnem: ergo.

Deus amplius: q[ui]a divinitatis t[ri]ni[ta]ti et naturae Deo debite non possit ut p[ate]t se est manifestum; sed haec sunt spiritui sancto; ergo spiritus sanctus non est Deus. Mi[nor] p[robatur] q[ui]a [illegible] ex illo [illegible] Dei ad Moisem auferam de spiritu tuo tradamque eis. P[robatur] ad 2um ex Paulo ad Ephesios 4° nolite contristare spiritum sanctum Dei. P[robatur] 3um q[ui]a ex eodem Paulo ad Romanos 8° illis verbis: ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus: ergo spiritus sanctus divinitatis trinitati et naturae.

R[espondeo] ad 1um quod Amos ad eum [illegible] dicitur in illo loco Amos non summi spiritum pro spiritu s[anct]o sed pro vento, q[ui] etiam spiritus appellatur x[?] illud Psal[mi] 148. ignis, grando, nix glacies, spiritus procellarum quae faciunt verbum eius. et exodi 15. flavit spiritus tuus, et operuit eos mare quae expositio est Hieronymi, Augustini, Theodoreti, et Basilii.

Ad 2um [illegible] dicimus, quod movet est creatum, si moveatur proprie, non autem si moveatur metaphorice, ut modo et [illegible] eadem dictione seu explicatione mixti n[on] congr[uit]; Nam illa quae ad motum pertinent non proprie sed metaphorice Deo attribuuntur et non solum spiritui sancto, sed etiam Deo ut personis 3bus omnibus, ut patet Genes[is] 3° et 18. ita D. Th[omas] q. 2 [illegible] cap. 23 ad 6um.

Ad 3um [illegible] mas[?], non minus non illud dictum Dei ad Moisem non de spiritu sancto in seipso, sed in suis effectibus intelligitur, q[ui] nobis augeri ut minui

poss. Trinitati autem dicit spiritus non proprie sed methaphorice per similitudinem effusionis quatenus sicut Trinitati auerunt spiritus, sic spiritus sanctus ex veritate Dei effundentes. Dicitur autem ex spiritu etiam quod generat non fiat sed effluere quia generatores nos facit, quod experio est D. Aug. lib. 15 de Trinitate non longe a principio. nam modus iste maxime est in scriptura vt patet semel. Ecclesiastici nunc cognovi quod timeas Dominum, id est (scripturi Ioh. lib. Sermone Arrianorum lib. unico cap. 25) nunc cognovi te fecisse.

filius — Augustinus enim: quia sicut filius prodit in Deo per naturam; spiritus sanctus non procedit per naturam; alias esset genitus et filius: quia procedit libero arbitrio et arte; sed non est proprium eius: quia spiritus sanctus est.

Sed quod procedere per naturam dicitur duo scilicet procedere necessario seu naturam, et procedere per modum imaginis et similitudinis sui principij vtrumque simul invenitur in processione verbi divini, et ideo est filius (et quod infra patet dicemus) in processione autem Spiritus Sancti invenitur vnus scilicet processio necessaria et naturali modo; non autem secundum quod procedit per modum impulsus et non imaginis, nec tamen quia processio voluntatis est libera, sed estis naturalis et necessaria datur non quia est amor boni quod est summum bonum vt in amore perfectionis suae. S. L.

§ 2.

Ratio dubitandi diluitur, et ab impugnatione vindicatur responsio.

Ut rationem dubitandi infirmo hac Sententia dicamus oportet prius duxi quidam de sententia D. Th. 36. referre et ex illis argumentum resolvere. Ait quidem in 1 p. q. 28 a. 3 ad 1. non aliquid duo sunt idem sunt id quod idem sicut quicquid est vnum et et alterum: paternitas autem et essentia divina sunt idem secundum rem, et ideo sicut in filio est esse essentiae, ita in filio est esse paternitatis quia filius non est persona esse. sed paternitas distinctum aliquid, in quo non vnitur cum essentia, scilicet ratione paternitatis, quae est alia ratione essentiae, vnde sunt illis ratione sui potest esse in Patre et non in filio, est distinctio Patris a filio.

Ex quo dicitur ad rationem dubitandi 2. quod, quae sunt eadem vni

3o sunt idem inter se, eo modo quo sunt eadem illi 3o et non aliter neque alio modo 17 et sic quae quatenus divinae sunt illi vni 3o scilicet substantiae divinae sunt absolute, et sic inter eos non vnum secundum absolutam et substantialem, non tamen sunt inter se vnum relative, quia nec illi 3o vnum relative, sed absolute.

Sed contra hoc in locum insurgis: quaecumque sunt eadem vni 3o et hoc supponunt ex eo modo quo sunt eadem illi 3o sed Pater et filius sunt eadem vni 3o non solum in esse absoluto sed etiam in esse relativo: quia Pater et filius sunt idem inter se non solum in esse absoluto, sed etiam in esse relativo. Minor probatur quia Paternitas identificatur essentiae non solum secundum esse absolutum eius, sed etiam, secundum rationem Paternitatis, et idem est de filiatione dicendum; ergo idem quod prius.

Sed ex Caietano dicitur maxime neganda Minor, ad cuius probationem dicimus: paternitas identificatur essentiae secundum rationem paternitatis tamquam extremum identicum, non autem tamquam ratio, seu medium illius identitatis nec aliud extremum identitatis aliud vero ratio identitatis; extrema identitatis sunt relationes, et essentia, ratio autem identitatis non est relatio relationis sed absolutum essentiae cum autem dicimus quod quae sunt eadem vni 3o sunt eadem inter se, eo modo quo sunt eadem illi tertio, hic eo modo non cadit supra identitatis extrema, sed supra rationem identitatis id est quod quae sunt eadem vni 3o quod est ratio absoluta illius erunt idem inter se in esse absoluto non autem in esse relativo quamvis sint extrema relativa, quia ratio identitatis non est absolutum, sed relativum, ex quo solum sequitur paternitatem et filiationem identificari inter se secundum esse absolutum essentiae non secundum formalitates relativas.

Sed vrgebis id huc: nam ratio identitatis essentiae cum relationibus non se tenet adaequate ex parte essentiae sed etiam ex parte relationum secundum proprias formalitates illarum: quia ergo quae sunt eadem vni 3o sunt eadem inter se in ratione identicae ex medio relationes divinae erunt idem inter se non solum in absoluto, sed etiam in relativo. Consequentia patet, et ans. probatur quia relationes divinae sunt infinite perfectae, sed quod est infinite perfectum potest identificare sibi omnem perfectionem: ergo relationes divinae reddunt sibi identicam omnem perfectionem et ideo non solum sunt extrema sed etiam ratio identitatis [illegible] cum essentia divina.

Resp. dicimus ans.: ratio identitatis essentiae cum relationibus divinis

se ipsis nõ se tenet adæquatẽ ex p.te essę sed ex p.te relaõg d.e ans cy re-
laõibg copulatẽ sumptis n.e ans, et consequenter, licet d. thõ mã à Ca-
ietano explatã intelligit de raõnẽ identitatis cy omnibg relaõibg, et
nõ cy quabt seorsũ sumpta, raõ enĩ adæqtã idtatis cy 3bg simul re-
laõibg solũ se tenet ex parte essę, ng licet atenta idtatẽ essę cy qualt
relaõnẽ seorsũ sumpta, vg.a cum paternitate illiq raõ adæquate nõ solũ
summat ex p.te essę sed etiã ex parte relaõnis paternitatis tamẽ qd
essa identat cy 3bg relaõibg rẽ inter se distinctis ex parte essę ad-
quate pensat, ng attentis propriis relaõg rationibg quivis ab essa absolutã
nulla est raõ seu mediũ identatis aliarũ relaõnũ, vg.a Paternitas
nõ ẽ raõ identandi alias relaões cy essã sed sola essa absoluta ẽ raõ iden-
candi tres illas relaões dĩnas.

Ad 3m. antis si forte illud reddite
obiiciatur contra 2m. disp. maiorẽ: relaões dĩnę si infinitę perfectionis simplicitẽ
nõ maioris secundũ propriã raonẽ relaoñ, transeat maior et sub eadẽ
distõnẽ minor, nẽ consequentia. Dupliciter enĩ in Deo pot. meditari relaõ
1.o vt insidit respicitq. ipsã dĩnã essã, et h modo ẽ simplr. infinita
2.o tamẽ vt sic nõ dicat in raõnẽ relaõnis, nẽ invenitur, quod in ra-
tiõnẽ relaõis implicet. 2.o pot. meditari eadẽ secundũ propriã relaõnis
raonẽ vbi rẽ ab essa recedit, et h modo nõ exigit infinitatẽ simplr.
sed ad summũ infra propriã raonẽ, vt aliq volũt, quę raõ cy ĩ relativã,
dũ nesci exclusionẽ rei quę respicit, subindeque nõ petit omnẽ perfectionẽ
sibi idtatẽ h tamẽ propriũ ẽ essę dĩnę absolute sumptę, ea raonẽ quã -
est infinitã simplr.

Sed ob.e 2.o probatur raõ hõ instãs: si enĩ ex idtate
extremorũ in medio, solũ infertur extremorũ identitas in medio probaret idẽ per idẽ eẽtque manifesta petitio principii; consequens ad-
mitti nõ pot. ergo &. Probatur pr.: idtas extremorũ in medio affirmat in
premissis: ergo si pr. 3oẽ solũ affirmat idtas extremorũ in medio, ẽ idẽ
per idẽ probare, et petere manifeste principiũ.

R.o cy Illustrissimo Godoy
n.e maiorẽ. Ad pr. n.e ans, nã sola ẽ idtas extremorũ cy medio; sed

& idtatẽ extremorũ in medio. Itẽ neque importat mediũ vt extremorũ
idtatis aliorũ extremorũ cy illo. Id ẽ importat mediũ nõ vt extremũ
sed vt mediũ idtatis; extrema vero si illa quę idtas cy medio in premi-
ssis affirmat. vg.a in h syllogismo: hęc essa dĩna ẽ Paternitas; hęc essa
ẽ filiatio: ergo filiatio et Paternitas si idẽ, in cuiq premissis importat essa
vt extremũ identatis filiationis, et paternitatis, in rõ autẽ nõ sic, sed
extrema si paternitas filiatio, essa autẽ ẽ mediũ in quo, et raõ eorũ idtatis.

2.o
occurrit raõi dubitandi &c.a Dñi Capelli, Mazari, et salmaticensium asserẽs
axioma illud: quęcumq. si eadẽ vni 3.o si idẽ inter se, habẽ tantummodo
locũ in his, quę si idẽ cum 3.o adæquate, et convertibiliter; nõ autẽ
in his, quę illi si idẽ inadæqtẽ et inconvertibiliter; vnde qa quęlibet relaõ
dĩna idtatẽ cy essa dumtaxat vt mediũ inadæqtũ, et inconvertibile, vt supra
fuimus dicentes, nõ pot inferri quod relaões habẽ idtatẽ cy alterã relaõnẽ
ex eo quod sint idẽ cũ essa dĩna.

Sed ẽ advertendũ, quod ad verificandũ pradicti
axiomatis nõ ẽ necesse requiri idtatẽ adæqtã ex p.te vtriusq extremi cy
medio, sed pot verificari cy sola idtate adæqtã ex p.te vnius extremi vt
pat in h syllogismo: oĩs hõ ẽ anal; Petrq ẽ hõ: ergo Petrq ẽ anal; quoliter
maior extremitas adæqtẽ identat homini; minor tamẽ scilicet Petrq nõ idẽ
cat si homini, et tamẽ affectõ maioris & minoris extremitate, neque qd
Petrq ẽ hõ recte colligitur; & in hoc autẽ syllogismo Paternitas ẽ essentia;
filiatio ẽ essa: ergo Paternitas ẽ filiatio, nulla extremitas identat essentię
adæqtẽ, ideoque nõ colligitur idtatẽ rẽ identatẽ inter se. Vltimũ vero ignũ
ac germanũ hõ axiomatis intelligentiã infra in arl. 3.o hũ pueri tra-
demus. interim tñ sufficiant, quę pro illiq explicatõe si dicta.

Ex dictis colliges,
qd in h syllogo expositorio: hęc essa dĩna ẽ P.r; hęc essa dĩna ẽ filiq:
ergo filiq ẽ Pater, mediũ vt hęc essa dĩna nõ singularizat perfecte
eo qd quamvis essa dĩna singularis, et individua sit, ẽ tamẽ dũs rã
tribq personis, et ideo in inferendo equivalet raõ cõi; vnde sicut hęc
cõnã nõ valet: Petrq ẽ hõ; Paulq ẽ hõ: ergo Petrq ẽ Paulq, qa mediũ ẽ cõe per

raoē; ita quā facta n̄ tenet, qª ē dnā xt̄, denique equivoce se het in supponendo, qª in maiā supponit p Patre, et in miñ p filio, ut in ista alio syllogismo; hō homo supponit j maiā p uno individuo et in miñ p alio.

Quare ut in divinis recte arguat debet singulare distribui h̄ modo: oīs res, quę ē ēsā divinā ē Pater; filius ē res, quę est essā divina: q̄ filius ē Pater; in h̄ syllogō nullq ē equivocatiōs defectus, et falsitas in maiā et in cōā reperitur. Qᵈ alia ctª extā minorij, lmō tritas videt̄ qā in A. supra statis, quę omnino ne jucli- tare ita materia immorabimur. A. 2. vm in. Dispāliq pesonq ḡtē 3ᵘ agnāt

Articulus 2ᵘˢ

Vtrum in Deo sint aliq personę prętex tres assignatas.

§. 1ᵘˢ vēā concluōē respondet quęsito.

Vt firmiq veritas catholica stabiliat̄ opere ptiū ē nunc investigare cer- tū nūrū pronarū, q ab Hęreticis assignari n̄ pōt ut dicē nā A. Percep. qᵉ 9ᵃ ... pōā aal. 9ᵉ nqui fereant filiū et spiritū sanctū ēē eras, et que vel productiva eorum inexhauribilis n̄ intelligere illarū nūō potit fini xiū pōt ab ipsis certus personarū numerus assignari; quare ut quid fide ca- tholica ptinet tota a nobis demonstretur. t.

Dᵒ: in Deo ē 3 psonę et n̄ pp, neq pauciores. Dᵒ ē de fide ā multis xstitā cōiliis et in symb. Athanasij ... verbis: vnus ergo Pᵉ n̄ 3. Patres, vnus filius n̄ 3 filij, vnus spiri- tus Sᵗᵘˢ n̄ 3 spiritus sancti, vtratq ex illo Joannis Sᵗ. 3 ... q testimonium dant in cęlo Pᵉ verbū et spiritus Sᵗᵘˢ. Quę propō licet excludunt n̄ expri- mat; p exclusivā tamē ab ecclesiā, Patribus, et theologis accipit. Vnd̄ Con- cilium Lateranense cap. damnamus, de fide cathol. et summ. trit. dit j Deū solumō trinū ē et n̄ quaternā: ergo.

Pᵃ raoē D. Thō qᵉ 9ᵃ ... pōā aal. 9ᵉ et 4ᵉ. 9ᵃ ... cap. 26. quę ad hoc fere redit: quoniam in Deo ē tantū vna persona improducta et duę productę: q n̄ 3. et n̄ ppl personę. Hoc p Pᵉ qᵉ datur nq personalis distinctio in divinis solū ē pū relaoēs origi-

nis, ut supra ostendimus, sed pōt primas improductas n̄ pōt originis relaō j reddere, eo ma ab aliā n̄ procedit; alias improductę n̄ ēēt: ergo in Deo n̄ po- test ēē nī una psona improducta. Quę ctª illapiq in lib. ... synodis docuit qd ... ... in Deo duo improducibiles duo p... Deo.

Secud Pᵒ pē idq aug ... nq pcō in divinis n̄ ē sīt eorū ... in exteriā materiā ... ... immanentes; alias persona pcedens ēēt extā, et n̄ Ds; sed oēs immanē- tes ... tantū duę ... intelligere et velle; q pcēs divinę tantū duę vnā per intellm, et aliā p volutaō, et cōsequenter personę tantū ... tantū duę scilī verbū pcedens p intellm, et amor pcedens per volutatē.

Si dicas: h̄ ar- gumentū nullū probare, quod in Deo ... pcessio tantū per intellm, et pcessio p volutaē et consequenter quod personę pcedentes in Deo sint verbū et amor, n̄ tamē quod in divino intellū n̄ sint ppl pcesēs, et ppl illarū terē, et idq in volutate subinde n̄ ... n̄ ēē in Deo ppl personas, quā tres.

Sed Dᵒ ē Pᵒ: quā n̄ ... cedendę pcesēs aut in infīt in Deo, aut in divino intellū, neq in volutate di- vina; sed sī in divino intellū ēēt ppl pcesēs quā vna, ēēt aut infinitē et pariter in volutate dinā, eo semel pp pcessiōs repeat illarū ... vel nunq alia raoē ... ; ergo raō assignata ... n̄ ēē pp personas quā tres.

2ᵒ nq Deus sī vnā intellcōē intelligit se, et alia ... et vnō aut amat amat se, et omnia ... ; ergo vnō verbo intelligit se ipsū et omnia alia et vnō amor ... amat se, et omnia in se ipso. Pat cōā ... qᵉ quod Ds vnō intellcōis actū omnia intelligat provenit ex illimitatē intellcūs; sed verbū media intellcē pcedens eiq ēēt in ... verbū infinitū: q ... intelligit vnō verbo.

3ᵒ nq verbū intellcē pdeuctū adequat eo intellcē alias ēēt imperfectū: q tantū vnū est verbū ēst; ... sī ppa ēēt, nullū ... adequaret illū sed idq illq adequaret. ... ... et eodē modo ... cōū ... volutate probat. 3ᵒ ... ... in ... nq pcesēs ... per illū sicut et illarū trū, n̄ pōt distinguē ... , nec ... ; n̄ ... ;

quonig intelli dinā, quę ē prīs pringly ē ona otaē specifica, et ajrā gleō, et raō eius, q cij ipsa adquatur specifice digut ñ pai.

Nec enig digg. tur nurilē; quonig distio nurica summit a nā o subō, priaque ex limitaē; ideo enij nā dinā neqt numē mlplicari, q illimitata ē gaoēs autg dinē capit nā et subō; cij dinē per se subsistentes erdi unt gd limitary ñ ij: q ñ dant gl pesēs g intllij et consequēti nec gl. persone per filij procedentes, et ideo de pxibg per subsistē ē xple pendy. S. C. satisfit.

§. 2.

Satisfit obiectionibus in 2m. dum

Arg. 1: nq in filio ē pē generā et capta potest generāe; sed j Deo omne pfte existit: q filig generat de facto filiy a se ipso distinctum et ideo in Deo pl. persone, quy tres. Mai. ma. sola ē dififtig, q. ns, q. perfecti ē in Deo ē distinguy in filio; sed pose generāe filiy ē perfecti. j Dei; nq ut dicit Arist. lib. 4. metheororu unijq ē perfectum q pot. sibi simile generāe: q filius pot generare aliq filiy. Sfirmatur; nq in Deo ñ quatuor subsistēp pnt ponary et dinē essē: q ñ gati pong. Pat. cōa, q subsistēa soly dicit persony.

R. ad arg. digō maj.: j filio ē pē generaē sīn ēē absoluty gē, 2. maj. secundy ēē notione le pē maj. Eroni eius pē generaē sīn ēē absoluty dicit 3bg gonis, et sic ... gē dignitas et perfecti ē j pat. generaē reperit in filio et Spiritu S.to q tota dignitas et perfectio pē generaē ē sīn ēē absoluty illig; prony gē notionale ē j tali pō, seu ipsā pā ut denominata peculiari relatiōe ut paternitatis, ñ convenit j filio, et ideo ñ pot filius generare. Nec ex ñ seq. (ut tenēt tertij idvamy) gē Pt. ī potentia filiū, neq gē in filio j alg. defectu pē dignitas, aut perfectio; nq pā generā secundy ēē notionale ñ explicat dignitaty, seu perfectioy, licet ibi eq habeat, eog ñ sit perfectio quā se secundy receptuy eē, v sīn ēē notionale, sed soly sīn ēē absoluty, de quo infra latius dicemy.

Ad 2firmatiōe q. 2° 2sō anti. neg. cōg

q persona ñ est summe subsistere, sed taliter, quod dicit subsistentiā jonicaly et in omnis exā modty; subsistēa autg absolute inicalis ē 3bg personis q talis subsistēa ñ dicit aliud quj subsistē pro expertē generatē independentē; ideoq talis subsistentia absoluta ñ dicit persony.

Arg. 2°: q. rex by ving intelligendo se pduit verby; sed verby aversus pauory digniti ñ ro illis; q dict dx verby diny, et sigerā gē personē quę 3. Mai. pr. 1. ex D. Anselmo, q dicit, quid dicit Pr. dit se, ita filius et Spiritus S. s; sed dicere ē pducē verby; q filius intelligendo se pducit verby.

R. ex D. Th. 1. p. q. 27. art. 1. in corp. obi. ait: quicūq intelligit ex hoc ipsō q intelligit pduit alq intra ipsy, quod ē conceptio rei intellecte ex vi intelle ctu proveniens et ex eius notitia procedens; sed verby diny ē rex forme illigens: q ex illius foecunditē alq intra ipsy pcedit, qd ē conceptioni foecundy et verby reprps abij.

3. pr. eadē ma. ex eodē A. P. pr. 9. de potēa art. 9. 1. his verbis in corp.: ipsy enij intelligere ñ perfit, nisi alq in mente concipiat, intelligendo qd dit verby, ñ enij dicimus intelligere sed cogitare ad intelligendy, antequā conceptio alqā in mente nūa stabiliatur; sed illud verbi dinē ē perfecta et completa: q ex illa pcedit verby, et ideo ex verby diny pduit verby intelligendo, et idg angry fit de Spiritu S.to

R. nō maj. Ad eius pbaonē digō maiorē: sicut Pr. dit se notionalit ita filius nō maj. sicut dit se essentialiter 2. maj. Eroni dicere summit 2pta, vel notionalit et ñ modo ē jdinis ppuoy verbi, et soli Patri dicit, ut dit Aug. lib. 7. de Trit. cap. 1. ubi ait: qd ñ singuly quisq in dinis, sed soly Pr. ē dicens. Vel essentialiter, et sic ē 3bg gonis dnē ex qā foecundē essenli ñ ugt verby pduct verby. Sed advertite qd intelligere notionalit non digniut ad intelligere essentā, sed ē ipsy intelli gere essentiale modicatuy per paternitaty, et ideo ñ dimg qd ē 2px in telligere, sed qd idy intelligere summit 2pr.

Ad 2j. pb. 2°. ppony illy

D. Thō quiq̄ intelligit eo ipso qd̄ intelligit prit verbū intelligendo eē ḡ diff
tandē oppositū, inditū, n̄ autē suppositū intelligentiū. Et inde qui
explatā essē et diā mihi n̄. cong. Pr tantū seqt, quod intellibidē
Deitatis in aliq̄ suppositā ut Pr. verbū pducat nāliq̄ filiū et Spiritū S.
q n̄ prialiter, sed solū suppositaliter distinguit a Pr. verbū pducant ille
gerendo. Ratio ē: q. omnis intellectio solū dat verū verbū, verbū autē et
Spiritū Sanctū solū intelligunt eā illect̄, q̄ā Pr intelligit; atq hūiusmō
intellectio ut mediatā patentiā verbū pducat, fit neganti quod verbū pro
prius n̄ pducat aliud verbū sua intellectione media, sed dic supposi ut verbū
pducerē. Nec similiter Spiritū Pr intelligendo concipiat, sed ī sapiens ut im
pdnes a Pr et verbo procedens.

Ad 3ū pt. resp. D. Rō enim procedere in intellectu
creata, quia verbū n̄ ex fecunditate, sed ex necessitate pdulit, et intellectio
contemplatrix obiectū, et ideo usque ad verbū conceptū n̄ intelligit oppositā
sed in statu imperfecto, et biali ad intelligendū transiq̄ divina intellectione q̄
n̄ ex necessitate, sed ex fecunditate sola verbū pduit, et p priori ad verbū
pfā supponit.

Arg. 3º. q. præter verbū et impulsū dant in Deo alie personæ
prasertim a Pr: q dant personæ quos quæ 3. Augr. q filius et Spiritū Sancti
dicunt q ā pille procedit a Pr q mō intelli ut verbū, impulsū v. q modū
voluntatis ut amor; sed præter illū et voluntatem sunt alia attributa ī Deo ut bonitas
sapientia, potentia &c.: q. præter modū illorū exeunt alie personæ procedentes a Pr.

Resp. q.
plus distat processio a passione intelli, quia processio voluntatis: cum in rebus
creatis experimur processum intelli semper imitari processum voluntatis, processum
autem rō n̄ sequitur imitari processum intelli; itidē q. naturalis ordo, in quo n̄ e illo
sed verbū ab intellectu procedens ad distinctionem ab impulsu procedente q mō volu
tatis ut amor: ergo filius q modū n̄ procedens sic distinguit a verbo procede
re q mō intelli, et consequenter dant in Deo personæ procedentes a Pr præter
verbū et impulsū.

Pr negans. Ad pb. Cons. maior et minor &c. Radicem
minoris tradidit hic ab Illustrissimo Godoy quæ ex A D. mutuavit q. q.

& quā aut. 4º a. 19 assumpsere; nā alia attributa n̄ habent operationem propriam
formaliter immanentem quæ possent divinas personas attingere; sed tamen voluntatis et illius
et ideo n̄ dantur personæ divinæ ex aliis attributis distinctæ sed tamen
ex divina voluntate et intellectu.

Ad 2ū pb. R. disto maj.: plus distat processio ā passione
intelli in rebus creatis, C. maj. in Deo N. maj. Cons. licet plus distet
in rebus creatis processio ā processione intelli quam processio voluntatis ut sic augeri
ostendit: n̄ tamen in Deo in quo intellectio ē primum divinum, et ideo magis
distat a n̄ divina voluntas, quia intellectus ab illa n̄ pertinet ad eius divinitatem
& intellectus, et sic eo ipso, quod filius procedit per modum n̄ procedit q modū illius
et vice versa. A. 3 ad mirum, ut Trinitatis nati nō S.S. relati uiri distat

Art. 3º.

Vtrum mysterium SSmæ Trinitatis naturali ratione sit cog-
noscibile?

S. Iº. Relatis sententijs difficultas duplici ratione resolvit.

A. Greg. in 1 dist. 3ª art. 4º q. 1ª et ad Anibal. ibidem q. 2ª art. 2º tenet
aliquos Gentiles Philosophos pervenisse adaliquam hujus mysterii notitiam
n̄ ex inspectione creatur. v. ex eorum naturalis demonstratione sed ex Hebræ
orum Magistris et sacrar. scripturarum lectione. Certissimum esse, aliquos Phi
losophos optime Iudæorum DD consuluisse, ut de Pithagora et Plato
nis refert Gregorius qui eius sacras scripturas libros invenitur legisse dicitur
ex Iudaeis testimoniis qui genus. lib. lecto. & Magus eius Athe dixisse
fert. Plutarchus præterea scribit hic Brulanus sicut probavit. Et D. Th.
loco citato ad Anibaldum ait: Plato legisse dicit libros legis et Prophe
tarum per quos aliqualem cognitionem Trinitatis habere potuit. Quare nunc in
vestigamus: an hoc mysterium ī cognoscē sola ratione nali valeat? Nam
quod a viatoribus cognoscatur fide divina certum ē.

Negativa re opp. Theolog.

Placita. Alij dicunt n̄ eē rationē nali cognoscē, et hæc illi Trinitatis. Quy ex
tremum afferat posse intellectum creatum in puris naturalibus conditum per rationes
hoc mysterium probantes afferre. Ita Raymundus Ricardus de S. Victore
lib. 1º de Trin. cap. 4º et lib. 3º cap. 5º lib. 9º cap. 1º. Alij dicunt hoc mysterium

neque ratione naturali demonstrari, neque illi conforme tale quid potest evidenti ratione probari neque ante revelationem, neque revelatione supposita. Ita omnes scholastici fere nunc allegato cum Mag. in 1° dist. 2ª et ceteri theologi cum D. Th. in 1° dist. 3ª q. 1ª art. 4° q. hoc vero art. 13. et infra q. 13 art. 1° quos sequitur Subtilis D. in 1° dist. 3ª q. ultima ad 1um quem explicationem sit.

Probatur 1°: nullus intellectus creatus potest naturali ratione evidenter cognoscere existentiam huius mysterii. Ita docent Dionysius Petavius, Lucas, Augustinus lib. 1° de trinitate cap. 2° in principio. Ambrosius lib. 1° de fide ad Gratianum cap. 5° Athanasius Epistola ad Serapion. et Damascenus. Justinus in expositione fidei. Hilarius lib. 4 de Trinit. et alii quos in quaestione referunt PP.

Probatur 2° ex sacra scriptura. Dicitur enim Matthaei 11: nemo novit filium nisi Pater, et cui voluerit filius revelare; ex quo constat notitiam filii et consequenter trinitatis personarum sola revelatione posse obtineri; nusquam ergo posse viribus naturae evidenter demonstrari. Et Eccli. 1°: Dicit tamen sapiens trinitatis et paris supra capita creaturae analogia communis (ut notant alii quae sublimitas intelligitur) huius mysterii sublimitas quadruplicis cognitionis creaturae gradus superemineat sensibilis per bos, phantasiae per leonem, rationalis per hominem et angelicae per aquilam figuratae; quare vidit nobis Propheta: cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum stabant et submittebant alas suas: ergo hoc mysterium non potest ratione naturali cognosci.

Probatur 3° ratione D. Th. hic q. 32 art. 1°: quia nos non possumus cognoscere Deum a priori et per causam, sed solum a posteriori et per effectus ab ipso productos; sed ex cognitione effectuum non potest trinitas personarum cognosci: ergo non potest a nobis cognosci mysterium trinitatis sola ratione naturali inspecta. Maior est certa et minor probatur: quia effectus cognitus sive quidditative sive comprehensive non ducit in cognitionem causae nisi sub ea ratione qua per se a tali causa procedit; sed effectus cogniti cognitione ab intellectu creato non procedunt a Deo quatenus trino, sed solum quatenus uno: ergo ex illis etiam comprehensive cognitis non potest trinitatis cognitio haberi. Maior constat: nam cognitio causae ex effectu fundatur in dependentia effectus a causa, et causa ex effectu cognita non potest

ea cognosci nisi sub ea ratione qua terminat dependentiam illius. Et minor ostenditur 1°: quoniam omnia procedunt a Deo ratione omnipotentiae per modum operationis proximae, et ratione naturae ut principii radicalis; sed omnipotentia et natura Dei omnibus personis sunt communes, per quas distinguuntur personae: ergo per se non dependent a Deo quatenus trino sed solum quatenus uno. 2°: nam illud quo per impossibile ablato adhuc effectus maneret, non pertinet per se ad effectum; sed dato per impossibile quod Deus non esset trinus, adhuc manerent creaturae: ergo creaturae per se non pendent a Deo quatenus trino sed solum quatenus uno.

Quae ratio probat de intellectu creato non solum ante revelationem, sed etiam illa supposita, quoniam revelatio non dat creaturis a Deo efficienter creatis dependentiam ab ipso quatenus trino; sed quamvis revelatio non dependet per se a Deo quatenus trino, non potest ex illis cognitis evidens huius mysterii cognitio haberi: ergo illis cognitis non potest etiam revelatione supposita trinitatis mysterium cognosci.

Quod haec ratio evidenter convincit: nam vel intellectus supposita revelatione procedit ad probandam existentiam huius mysterii per principia revelata et naturaliter cognita vel per principia cognita per vires naturae. Si 1um talis demonstratio naturalis non erit, sed theologica; nam demonstratio procedens ex duobus principiis revelatis vel saltem ex uno mere theologica est, quoniam demonstratio naturalis ex utroque principio per vires naturae cognito procedere petit. Ergo non potest intellectus propriis viribus scilicet existentiam trinitatis evidenter demonstrare. 2um autem dici nequit: quia principia naturaliter cognita etiam revelatione supposita manent connexa cum Deo ut trino: sed non potest intellectus ante revelationem demonstrationem probare existentiam trinitatis personarum defectu huius connexionis principiorum naturalium cum Deo ut trino: ergo in defectu talis connexionis revelatione supposita permanet, nequit intellectus viribus propriis scilicet existentiam trinitatis evidenter demonstrare.

Dices 3°: quaevis intellectus trinitati conceptus non ampliet viribus naturae. Hic 3° est adeo certa et sequitur ultimum probat ostendi et probatur ratione quia quod non est superius obiectum rationis naturalis non demonstratur ratione naturali; sed mysterium trinitatis non demonstratur obiectum rationis naturalis quia nec sub ratione naturali. Minor probatur: quia obiectum rationis naturalis est verum, sed verum non demonstratur cum vero nam duo contraria sunt: vera

eē n̄ possunt: ergo mysterium trinitatis minus veritas categorice negativa potest n̄ demonstrari obtō ratione nali.

Expliāt maj. n̄ arg: q̄ᵃ mysterium trinitatis n̄ contrariatur tāē nalis inclinaōis nē rationalis: ergo n̄ ē rationi nali contrarium. Cōa patet ans probat: nā sicut vā ratiō quævis quod eligit sit indifferens ad utrumque et malum per inclinaōnē tamen ad bonum propendet in bonum. Ita et intellectus tametsi quoad eligit s̄ indifferens ad utrumque verum et falsum, per inclinaōnē tamē solum in verum assensum tendit, quia hoc perfectum ē intellectus; sed mysterium trinitatis n̄ ē nec eē potest assensui verum relinquere ut verum relinquere: ergo ōrium n̄ ē tāē inclinaōi nali nē intellectus subindeque rationi nali ōrium n̄ ē. S. 2. arg. in ōrium solvuntur.

§. 2ᵘˢ

Argumentis in contrarium occurritur

Argr. 1. ōr. q̄ conclusionē: quoniam ōmunicaō nē divinæ ad intra pōt lumine nali cognosci; sed illa cognita mysterium trinitatis cognoscitur: ergo hoc mysterium cognito cogni pōt lumine nali. Maj. sequens ē dilucida ptl. q̄ lumine nali ē notum quod sit bonum ē ōmunicativum sui: ergo lumine nali ē notum, q̄ bonum finitum ōmunicatur finito modo et infinitum mō infinito; sed illa ōmunicaō ad intra pō ut eē infinita simpliciter ergo ē lumine nali notum: ergo lumine nali pōt cognosci ōmunicaō divinæ nē ad intra. 2º pl. nā de quacunque pā ē demonstrabilis ratio saltem sub ratione possibilis; sed ōmunicaō nē divinæ ad intra ē ag. nē divinæ ut rei ōmunicativæ: ergo pōt demonstrari de illa saltem sub ratione possibilis, per dato pōt etiam demonstrari, ut existens.

Dº n. maj. Ad eā q̄ pl. ōs ante di-stinguo ōsequens: ergo lumine nali ē notum quod bonum infinitum ōmunicatur modo infinito ex pte rei ōmunicatæ n. seq. ex pte mi ōmunicandi, ōconsequens et sub eadem solutione mixtus. n. consequ. Etenim licet ōmunicaō divinæ bonitatis ad ext. n̄ s̄ infinita ex pte rei ōmunicatæ ē tamē infinita ex pte pte modi ōmunicandi se ad ext.ᵃ; et sola hæc infinitas pōt cognosci in Deo lumine nali, n̄ vº. ōmunicaō infinita ex pte rei ōmunicatæ, et quævis inde ē ōformis bono infinito ōmunicaō ad intra ex pte rei ōmunicatæ sicut bono creato est ōformis sua propria ōmunicaō; tamen quod nō hæc ē ōformis, n̄

aut illa; nā vim ōmunicandi bono creato ōvenientem cognoscimus per propriis vires; siquidem ē proportionata viribus nat. intellectus, virtutem autem Dei se ōmunicandi ad intra n̄ possumus propriis viribus per cognitionem attingere quia superant nobis hujus cognitionis propria sola ratione nali inductæ.

Ad 2ᵘᵐ pb. re dispi majorem: de quacunque pā ē demonstrabilis ratio a cognoscente perfecto. ōc. maj. n̄ cognoscente illam, n. maj. Etenim solius ille illam pōt demonstrare possibilitatem actus qui pōt potentiam cognoscere; et cum intellectus nequeat per vires luminis nalis cognoscere potentiam se ōmunicandi ad intra, quæ ōnis nē divinæ; per consequens quod n̄ possit demonstrare possibilitatem actus.

Argr. 2º. q̄ lumine nali ōstat perfectionem eē sibi simile generare; sed omnem viribus nē cognitæ omnem perfectionem eē tribuendam Deo: ergo lumine etiam nali ōstat ē generationem in Deo, sed generaō n̄ pōt eē in Deo absque ōmunicaōnē nē ad intra: ergo.

Re distinguo maj: lumine nali ōstat generare sibi simile eē perfectionem sine ulla imperfectionē, n. maj, absolute, ōc. maj, et sub eadem distinctione minorem, n. consequens. Etenim Deo solum attribui pōt perfectio simpliciter simplex, quæ ab omni imperfectione separabilis ē; quod autem generaō possit ab omni imperfectione spoliari, n̄ pōt lumine nali per cognitionem attingi; ad n̄ ergo sine esset quod lumine nali ōstaret perfectio generaō sine ulla divisione ingenito et geniti quod n̄ contingit, quoniam lumen nale dictat, quod per generaōnē patris et multiplicat naturam et unitatem in genito et generante in quo maxima imperfectio importatur. Relinquitur ergo quod nulla nali principia persuaderi pōt possibilitas generaōis in Deo.

Argr. 3º. q̄ effectus creati n̄ solum ōnectuntur cum Deo ut uno sed etiam ut trino: ergo n̄ ratione hujus ōnexionis Deus ut unus ē nali cognitus cognitione a posteriori, eodem modo erit cognitus, ut trinus. Ans pl. q̄ effectus causati a Deo dependent ab illo ut in se ē, et cum illo ut in se ōnectuntur, nā hæc ōnexio in ratione dependentiæ fundatur; sed Deus ut in se ē pā trinus trinitate personali: ergo ōnectuntur cum Deo tre quatenus trino in personis.

Respondeo n. ant. Ad pb. ubi maior, dicitur non est, sed Deus ut trinus est sola terminus relationis, et non est realiter et principium non nisi, etiam ex vi efficientiae, producti et cui soli est cognati causalitas, sola qua datur illi conjuncta sit realiter et principium, sicut non ea quae illi insunt realiter rei; trinitas autem personarum soli sola ipsi Deo ut trino realiter rei, non convenit illi sola realiter quod est principium creatum quod soli id est tale sola realiter et quod ipse exigit ab effectivo ut sint et trinitas personarum non exigit actio ut sint ut necessario manet.

Imbis:

imago dicendo se ab eo quod est imago, vnde cum ratione imaginis exprimitur et dicitur, ut cum D. Aug. ante Theologi; sed hic est imago Dei nobis quod ad non id est quod ad trinitatem personarum ingd rei Theologi afferunt ut stat ex illo genesi 1° faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, quod dixit personarum in illo dixit supra ad. 1°: ergo hic differt a Deo non pro uno sed etiam pro trino, puisque trinitas personarum convenit Deo realiter et principium.

Ad dis. maiorem: imago dicendo se ab eo quod est imago per se, conc. maiorem; sed eo quod est imago non per se sed quasi per accidens, n. maiorem, et similiter distinctione minori n. consequentiam. Etenim hic est imago Dei ut trini quod imitatur naturam divinam quae in tribus suppositis invenitur, quod autem natura divina, Deus ut suppositis invenitur non expletur per se ab hoc, ut Deus simpliciter et ab ipsa procedente et ideo hic non est imago per se Dei ut trini, sed quasi per accidens cum addito negare ad ... exigere hominis ut a Deo dependentis quatenus ex vi creationis hominis negare cognitionis exigere trinitatis habeat. S. 3. aug. 1° Mendicans

§ 3.

Argumenta contra 2am conclusionem solvuntur.

Argues 4° contra 2am conc.: quod contra mysterium opponitur principiis lumine naturali notis sed quod opponitur principiis lumine naturali notis est contra rationem naturalem: ergo contra mysterium est contra naturam ergo. Maior probatur 1°: non destruitur principium identitatis nisi fieri posse ut non posset esse simul verum, sed hoc lumine naturali est notum. Maior probatur: est pater et ingenitus est communicabile et incommunicabile non datur idem esse et eadem simplicissima entitas est intrinsece principium per se Pater et genitus per se filius quia conveniat cum non autem paternitas: ergo

2° non destruitur hoc principium per eandem entitatem quod aliquid manet differens ab aliquo hoc est lumine naturali notum: ergo. Maior probatur quia paternitas differt per essentiam divinam quod non habet entitatem neque realitatem quae ~~xxxxx~~ divinitatis et tamen differentiabili ratione et non per exceptionem divisibilem cum in hac natura filius sim. Deus magis 3°. non destruitur hoc principium, quod est sano perfectionem et originis nisi pro esse similitas nisi: ergo. Ans. prob.: quia in mysterio Deus et filius ut similiter orata creandis natura habetur et tamen filius procedit a Deo. ergo.

Respondeo ad argumentum n. maiorem. Ad eius probationem filium magis, distinguo ... minorem: et gentium et scientium communicabile et principium est eandem rationem ... cons. minorem, secundum divisionem in maiorem ... minorem. ... Etenim eadem simplicissima entitas non est communicabilis, et incommunicabilis per ... et invenitur sub eadem ratione, sed ut est entitas absoluta est communicabilis, et ut est relativa est incommunicabilis et ut est principium ingenitum quoddam est et genitus quatenus filius et ut est communicabile et incommunicabile ... genitus et ingenitus non est ratione ... quod ... ; quod id ratione ... exigit quod ... ut ... principium ... et illud manet.

Ad 2° pb. ... n. maiorem. Ab ipsa ... est quod paternitas ... per essentiam divinam non ... absoluto, sed relativo ... sub ... relatio differt a filio, per eius autem divinitatem sub ... convenit cum filio, nec ab illo ... sed tamen in ... essentiam divinam sub ... absoluto.

Ad ultimam probationem 1° principium illud intelligitur ... ab ea quae est ... principium ... et quae ... differt ... illud ... non ... sed ... illi ... quod relativa ... talia ... simul natura.

Probatur 2° non ... lumine naturali probari: ergo et ... naturali ... et ... ex ... eliciet ... negativum ... ex ... in rebus ... ; ... principium ... cognoscit ... ab ...

eltri, sed iste assensus negativus licet falsus est probabilis summa et aggregati evidens non intrinsece probabile mysterii, ideo ratione naturali deducta: ergo.

Resp. ans. si mysterium opponit assensui probabili, neg. ans. talis, Dist. ans. Rationi negavi sentiamus si mysterium ratione assensui naturali probabili [illegible] tamen quod opponitur illi, ut falsus esset, inde si colligeret si mysterium est ratione naturali contrarium. Ad 2^m patet naturali ablata [illegible] si [illegible] ratione vel falsa, [illegible] ratione [illegible] quare [illegible] ratione [illegible] quod rationi naturali [illegible] ratione probabili [illegible] certa et evidenti, si [illegible] ratione probabili falsa. Si enim quod id dico [illegible] naturali cognosci [illegible] [illegible] naturali assensus falsus [illegible], sed [illegible] inclinat [illegible] assensus certus et evidens [illegible] probabilis veri.

Ad 3^m neg. ans. et [illegible] [illegible] [illegible]: sed talis assensus negativus est probabilis [illegible] probabilitate apparenti, [illegible] minus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intrinsece disceptatio mysterii [illegible] non inclinasset se [illegible] in [illegible], quia in assensu [illegible]; [illegible] si [illegible] probabilitate [illegible] summa probabilitate apparenti ex [illegible] et ignorantia [illegible] naturali [illegible], sed [illegible] [illegible] [illegible] mysterii. [illegible] difficile [illegible] ex alio [illegible] naturali [illegible].

S^o Ultimus.

Solvitur difficile argumentum ex ratione naturali petitum.

Primo arguitur: quod si mysterium opponit[ur] huic principio naturali quaecumque sunt eadem uni tertio sunt [eadem] inter se, sed hoc principium est lumine naturali notum: ergo opponitur rationi naturali. Min. prob.: quia 3 personae divinae sunt eadem uni tertio, sed inter se non identicantur: ergo. Maj. pat. quia essentia divina est una in illis.

Resp. 1. [illegible] [illegible] illud principium ratione naturali dictare, quod quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se, quando ratione [illegible] tertii, si [illegible] dictari ab illo quod in [illegible] [illegible] inter se [illegible] [illegible] divina [illegible], sed [illegible] si [illegible] naturali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter se [illegible] in essentia divina, quae est medium et [illegible] [illegible] [illegible] licet [illegible] inter se distinguantur, [illegible] mysterium [illegible] ratione [illegible]

[illegible] adversari. Ut 2° dicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud principium in his quae sunt idem cum 3° [illegible] et [illegible], [illegible] in his quae tamen [illegible] et [illegible] [illegible] ut principium [illegible] [illegible] modo [illegible] explicatur.

Ultimo et probabilius [illegible] argumentum [illegible] dictare quae sunt eadem uni 3° re et ratione sunt idem inter se quod autem quae sunt eadem uni 3° [illegible] si tamen ratione [illegible] inter se si [illegible] [illegible] ratione; personae autem divinae [illegible] licet identicantur [illegible] [illegible], [illegible] ratione, [illegible] [illegible] distinguantur [illegible] [illegible] inter se si opponit mysterium [illegible] [illegible] illi naturali principio.

Sed [illegible] hanc solutionem insurgunt contra [illegible] [illegible] [illegible] Aureolo: quae namque sunt eadem uni 3° re, et ratione sunt eadem inter se re et ratione; [illegible] sunt eadem inter se [illegible] [illegible] [illegible] 3°: [illegible] quae [illegible] [illegible] uni 3° et ratione ab illo differunt [illegible] inter se identicantur, et [illegible] ratione distinguuntur.

Resp. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] extrema [illegible] [illegible], et ratione a medio, [illegible] ex eo capite quo differunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter se, [illegible] a 3° [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ita evenit in Deo, quod neque Paternitas et Filiatio [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] inter se [illegible] [illegible] ab essentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab essentia, [illegible] [illegible] extrema [illegible], et ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] aliquo modo inter se distinguuntur.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] D. Th. [illegible] [illegible] [illegible] ut probet, quod [illegible] Dei [illegible] [illegible] sit [illegible] sic arguit: quaecumque uni et eidem [illegible] quod [illegible] [illegible] sunt eadem, divina autem [illegible] est [illegible] [illegible], ut [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Deo [illegible] aliud [illegible] et [illegible] [illegible]; [illegible] ad verbum D. Th., sed [illegible] et [illegible] si [illegible] re, et ratione [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] divine ratione ergo ex mente D. Th. tenet [illegible] principium [illegible] [illegible] quod extrema [illegible] re et ratione [illegible] 3° [illegible] [illegible] [illegible]

cant rā cum illo.

R.º dist. maiorem et minorem dist. conseq.: ergo ex mente D. Th. tenet principium quod extrema quae identificantur cum 3.º sint dicunt extrema realiter inter se opposita D.º conseq. si illas dicat non conseq. Etenim distinctio rationis rationatae extremorum a medio non infert positivam distinctionem realem extremorum inter se ita quod omnia quae realiter distinguuntur a medio distinguantur inter se, sed illa infert illam permissive non positive, ut in aliqua materia eā inter se distinguantur quaecumque re identificentur 3.º quod permissum tunc exercet quando extrema distinguuntur ratione perfectionis importantes oppositionem, et quando divina paternitas et divina filiatio distinguuntur per realiter oppositas relationes fit consequens, ut ex reali identitate quam habent cum 3.º non inferat inter se realis identificatio; ab autem et quae ab ipsis distinguuntur ab essentia ratione rationata non tamen importantur realiter oppositas et ideo ex identitate cum essentia divina recte intulit D. Th. identitatem inter se.

Soluendo itaque est ad mentem D. Th. constat ex his quae docet hic q. 28 art. 3.º ad 2.um et in 1.º sent. dist. 2.ª q. 1.ª art. 5.º ad 4.um ubi ait: licet sapientia divina non sua ratione differat ab alijs attributis non tamen illis opponitur; cum ratio bonitatis et alia attributa non repugnat esse in eodem subiecto et ideo non habet rationem distinguendi supposita divinae naturae, sicut habent relationes oppositae: sed sicut sapientia divina est talis essentiae vere propter verissimam rationem cuius quae manet ita relatio facit veram distinctionem propter relationis veram rationem quam salvat. Sentit ergo D. Th. quod quando extrema ratione distincta a medio non importantes rationes oppositas relationes, tunc illorum identitas cum 3.º arguit realem identitatem illorum inter se, secus autem quando extrema importantes rationes inter se relative oppositas, ut contingit in subiecta materia.

Quare in nostris clarius evidentiusque rationem propter naturam solvet pater D. Th. et nos illam sic explicamus: nam proprium est rei infinitae identificare sibi res sub oppositis earum rationibus formalibus; unde sicut ratio formalis sapientiae (quae est cognoscere res per altissimas causas) perfectissime salvatur in Deo non obstante identitate eius reali cum essentia; ita ratio formalis relationis debet in eo perfecte salvari, non

obstante identitate illius reali cum natura divina; sed perfecta ratio et essentia relationis est opponi suo correlativo et ab eo realiter distingui: ergo divinae relationes salva reali identitate quam habent cum essentia, opponuntur relative inter se et ratione huius oppositionis realiter inter se distinguuntur. Hic est profundissimus D. Th. discursus, et doctrina huius principij intelligenda quod totius artis syllogisticae fundamentum est.

Sed obiiciunt adhuc Molina, et Vazq.: quod recte infertur, Petrum et animal ex eo quod sint idem cum homine, a quo tamen rationalitas et animalitas distinguuntur ratione; ergo licet extrema a 3.º ratione differant recte infertur ea realiter identificari inter se ex eo quod realiter cum 3.º identificentur.

R.º ex dictis, verum esse non posse inferri, propterea extrema realiter distingui inter se, ex eo quod ratione distinguantur a 3.º sed illud inferri permissive, et tunc talis permissio exercetur, quando extrema importantes realiter relative oppositas, ut contingit in filiatione et paternitate et supra explicuimus, cumque Petrus et animal non realiter relative opponantur inde est quod recte infertur Petrum et animal ex eo quod Petrus et animal sint idem cum homine. &c. non distinguuntur

Quaestio 2.ª de divinis processionibus.

§.º Dei processiones ad intra sunt divinarum relationum fundamenta idcirco in hoc tractatu prius et breviter de divinis processionibus agere quam de personis, et relationibus tractemus. A[rt]. 1.º §. 1. quibusdam praenotatis difficultas vera [illegible] resolvitur.

Art.º 1.º

Vtrum in Deo dentur processiones ad intra?

§. 1.º quibusdam praenotatis difficultas vera [illegible] resolvitur

Hucusque veritas huius mysterij declarata et defensa manet quoad distinctionem personarum cum summa unitate essentiae; nunc autem pro amplius explanatione ista distinctione personarum oportet videre: an ad illam necessarium in divinis ponere processiones, per quas una persona procedat ab altera. Pro cuius declaratione advertendum est contra Arrianos in Deo nec originem ponere duas processiones ad extra causalia eo quod filius et spiritus sanctus non verus Deus et aeternus maneret, et cum processione ad Deo [illegible] ... divinitatem destruere nequeat, nam divinitas omnem origenis exhibet quam tamen docet v.ª [illegible] importare.

v. adversarius: ergo est processio, aliqua per immanentem actionem, et aliqua per actionem transeuntem. Processio per actionem transeuntem, dicitur illa qua aliquid ad extra diversae naturae producitur, qualis quidem processio nec filii et Spiritus Sancti reperiri potest in Deo, eo quod eandem habent naturam cum Patre, ut ostendimus. Processio per actionem immanentem illa est, qua aliquid procedit eiusdem naturae cum illius principio omni causalitate, et dependentia et imperfectione seclusa et sic ita divinae Personae procedunt. Pro cuius resolutione sit.

Dico in Deo dantur processiones divinae. Ita omnes theologi, et patet ex illo Joannis cap. 8. ego ex Deo processi. et 15 Spiritus, qui a Patre procedit. et probatur ratione Doctoris quae ad hanc reducitur: de fide est dari in Deo 3 personas in una essentia distinctas, sed distinctio realis personarum absque processione realiter unius ab altera subsistere nequit: ergo dantur processiones in Deo. Minor probatur quia si una persona non procederet ab alia distinguerent dignitate nostra; sed hoc est contra fidei mysterium ergo. Maior probatur: quia illae personae distinguuntur in Deo: sed si una ab alia non procederet non distinguerent oppositae relationes: quae distinguerent distinctione reali. Maior patet et minor probatur: quia oppositae relationes solum possunt exurgere inter relationes primi, secundi vel tertii generis, sed nulla horum dari in Deo si una persona ab alia non procederet ergo.

Quod non dantur relationes primi generis probatur: quia relationes primi generis fundantur in quantitate vel unitate seu omnitate, sed non quantitas in Deo est et non adsunt proprie extrema realia ergo. Minor probatur: quia non dantur relationes inaequalitatis seu dissimilitudinis supponunt aliquam minoritatem seu perfectionem et defectum in altero extremo ratione cuius sibi inaequale est aut dissimile, et sic non sunt perfecte unum nec omnino. Si vero est relatio similitudinis aequalitatis ista non realis est nisi tales extrema distincta sed supponit quia relatio similitudinis potius inter extrema esse potest et se et ex vi sui fundamenti, quae illa facit diversa. Unde non fundatur similitudo realis est quia ipsa extrema supponunt distincta ita quod similitudo non repugnat in omnimoda identitate, sed sua distinctione extremorum illa supponendo distinctam; sed ante relationem personalem non est in Deo nisi

summa identitas essentiae sine aliqua diversitate: ergo in Deo non inveniuntur relationes primi generis quae fundantur in unitate distinctorum.

Quod autem non dantur relationes 2i generis optime declaratur: quoniam relationes secundi generis fundantur per actionem et passionem; sed absque processione unius ab alia nequit aliquam ratione dari: ergo si non daretur processio in Deo nec dabuntur actio et passio neque quae fundant relationes 2i generis.

Demum quod non dantur 3i generis relationes probatur quia non est quod relativum et sit aliquam relationem illius non est realis, nam mensura non respicit per rationem realem et haec relatio fundatur in mensura et mensurabili. Sed ecce quia in his relationibus alterum reale sit, unum extremum est aliquo perfectius, scilicet mensura perfecta est mensurabili; sed in divinis omnis est summa unitas, unum non est perfectius alio et mensura illius: ergo erunt in Deo relationes 3i generis mensurae et mensurabilis. Unde perfectiones quae in Deo ratione mensurae dicuntur importantur realiter relatio non est, sed rationis ut ante probabimus in tractatu de attributis ante pro te elapso.

§. 2.

Satisfit obiectionibus quas contra hanc rationem obiicit Schotus.

Opponitur rationi aliquid ad impugnandam doctrinam Doctoris subtilis in 1 dist. 2 q. 3. ubi quod illa sic arguit: quia in opinione Doctoris Spiritus Sanctus non procedit a Filio distinguitur tamen ab illo, et tamen non distinguitur distinctione nostra: ergo quamvis de facto una persona ab altera non procederet non deesset distinctio nostra, et ideo ad distinctionem personarum processio divina necessaria non est. Patet haec consequentia quia illud ad distinctionem personarum necessarium non est, quo quo impossibili ablato personarum adhuc remaneret distinctio; sed etiam si non essent processiones in Deo Spiritus Sanctus a Filio distingueretur ergo.

Dimisso pro nunc antecedente de quo plura in tractatu longe disputabimus nos cum. Etenim illa opinio non loquitur de personis omnimodo impossibilis sicut loquimur in praesenti nam relationes totaliter impossibiles inter se ipsas non negat Schotus nec aliquam opinio sed loquitur hoc opinio in specie de una persona producta ut Filio procedente ex duobus per unam processionem

pson, ex vi characteristicę prietatis per quã filius et semel constituã psona in esse et characterizare psonã, et manebit ita aquacumq aliã pso- nã omnio incõpatibile esse, qr tertio per hęc ps persona supponit totaliter et omnimodo dista et cõpleta fuit dari, quod talis psa iam divina semel cõ- stituta pro sua persõe in sua prietate Characteristica talis psonã indigeat additione ab alia persona qr inter illas psonã quod aut omnes deg- psonã totaliter et omnino impediret, et insua impeduxerit distinctione in ipso opinio non est.

2º arguit Scotus: qr etiam si in Deo non darentur relationes psone distinguerent et non dicerent tantum: ergo additione personarum pro- venit in Deo nullo modo. Resp. qr posset distingui per illas relationes impedictas et disparate se habentes, quam est non quod una persona est absoluta, et alia relativa, nullus enim est inconveniens quod illa relatio tribuit ad absolutum, quando vero distingui per hoc, quod utraq persona esset absoluta, et omnino conveniret Deo sine hoc quod una ab alia procederet ergo non una sed nullę personę in Deo, qr sine illis non daret personarum dis- tin.

Alio modo arguit. Ideo ps. dixi, nullo ex his modis distingui posse psonas divinas, non 1º qr cum relationes non dicant incomunicabilitatem nisi ratione mu- tui quas respiciunt utique correlativas relationes disparate se habentes seu non correlativas non dicunt incomunicabilitatem qr nec oppositionem importarent, et ideo non possunt inveniri in Deo ut distinctę, qr omnia quę in Deo ha- bent comunicabilitatem, seu non oppositionem habent cum unitate quam dat in Deo comunicabilitas pro comparatione seu unione unius cum alio sed pro summa simplicitate, et identitate, et sic illę relationes non esse incomunicabiles, ac esse unum et indistinctum.

Nec 2º: nam non est ergo modo distingui non possunt psonę divinę nec 3º modo, qr non potest fieri distinctio in aliquo absoluto inter Deum nisi inter ipsa absoluta sit aliqua oppositio seu ratio separandi et di- videndi unum ab alio, qr non nulla est negatio unius ab alio, totum erit unum et indistinctum et cum ibi non possit dari oppositio per respectivum nam non est perfectio ad relationem, necesse est quod 3º dio fiat per negationes perfectionis, aut ne-

gatione vel privatione in aliquo et absoluto subiecto divino, quod totum sed dixit et infinite repugnat, licet quod veritas est inter per se excellentes et non compatiles in eodem subiecto, et ita non constantem perfectionis sed alia excogit infinite perfectionis in Deo non est utraq simul ad alteram tantum per nega- tionem ergo non potest in Deo oppositio inveniri nam quod una forma habeat non psonã alia, quod unit ex limitatione formarum, idem se qd est illi aliquam perfectionem cum est in alia, et sic limitatam perfectionis quod repugnat Deo. Denique oppositio per privationem ergo nefas est imaginari in Deo, nam privatio est carentia per se debitę, et Deo omnino nequit carentia debitę perfectionis.

Sed instabis, nam una relatio dicit negationem alterius, et tamen est infinitę perfectionis, ergo quamvis una persona absoluta diceret negationem alterius esset infinitę perfectionis. Cui par non fuit.

Resp. ps. anti. nec conseq. Ratio discriminis est, quod quamvis una relatio dicat negationem alterius non tamen dicit negationem perfectionis, nam cum distinctione et nega- tione alterius relationis dicit omnimodam identitatem in essentia et perfectione, et quod illas in oppositione relativa distinguunt, at vero eo quod unum absolutum dicat nega- tionem alicuius dicit negationem perfectionis absolutę, et cum negatio perfectionis ... Deo, ideo repugnat, quod unum absolutum importet negationem alterius, sed quod relativa infinita dicat negationem alterius.

Praeterea perfectio relativa tantum non potest sine pluralitate, quod est realiter respectus ad alterum, et sic multiplicatio in illis est ex pro- pria ratione illorum, at vero ratio seu perfectio absoluta est positiva, sicut et ideo ex sua propria ratione non potest multiplicari, nisi per propriam limitationem, qr in uno non haberet totam perfectionem et rationem illius absoluti, et ita multiplicatio per absoluti est imperfectio.

3º arguit, qr persona Patris intelligit omnino esse divinum ante processionem qr tamen prius quam ipse Pater procedit ab alio, quia activus qr ratio nexus supponit personam Patris a qua est: ergo sicut Pater omnis esse omne ante omnem personam in- et alię personę pr... omnes esse ante omnem personam. Ideo 1º qr esse divinum est infinitum, et ex se comprehendit omnes perfectiones quas possit tribui et haberi capacitatem tribuendi: ergo immediate potest omnes illas habere, et non unum me-

diante alia seu mediante puse ex alia. Opp. 2°: qr p illo signo quo intelligit persona Patris debet intelligi persona filij, sed Pr. intelligit se prius esse immediate ante omnem processionem: ergo debet filius intelligi esse proxime ante omnem processionem. Maior probatur: q{a} correlativa s{unt} simul natura, et cognitione; sed Pr. et filius s{unt} correlativa, ergo s{unt} simul cognitione; subsistere que p illo signo quo intelligit Pr. intelligit filius.

R° ad arg. neg. p{ro}positionem consequentiam et rationem: q{a} Patris persona n{on} est essentialiter procedens, et sic potest prius esse ante omnem processionem. At v° filius et Spiritus sanctus n{on} per se sunt procedentes, et ideo ante omnem processionem n{on} potest filius et Spiritus S{anctus} intelligi esse. Sed et t{ame}n datur e agendi [illegible] dignitate & ordine generationis. Ad p{ro}bationem 2{a}: [illegible] essentia divina ex se [illegible] omnes personas q{ui}a tamen [illegible] talium personarum, [illegible], aliter n{on} [illegible] essentia divina habet vim amplectendi omnes personas, et non quo [illegible] et non [illegible] exigunt et [illegible] personarum processiones, q{ua} una est Pr. et alia filius, et filius est essentialiter a Pr. procedens, nec alio modo [illegible] p{ro}cedendi et multiplicari inter relationes in divinis [illegible] secundum originem inde est quod essentia divina complectitur istas relationes [illegible] quomodocumque sed ut [illegible] [illegible] suas processiones, subinde n{on} complectitur omnes personas [illegible] immediate sed ut ordine quodam originata.

Ad 2{um} [illegible] esse [illegible] intelligat & persona Patris in ratione talis n{on} autem in ratione personae, & quo [illegible] infra dicemus agentes & personarum [illegible]. Etenim persona filij cointelligitur simul personae Patris ratione talis cum omni simultate n{on} temporis et cognitionis sed cum ordine originis, q{a} filius est ut autem est filius procedit a Pr., subindeque filiatio n{on} ita immediate [illegible] essentiae divinae et Paternitas, n{on} immediate [illegible] ordini originis; [illegible] tamen convenit [illegible] immediate quoad [illegible] et identitate [illegible] et haec simultas sufficit ad correlativa. §. 3. proponit 2{a} rationem [illegible] et obiectionibus [illegible] occurrit.

§. 3.

Proponit 2{a} ratio{nem} [illegible] et obiectionibus occurrit.

2{a} ratio [illegible] summitur etiam ex D. Th{omas} 1. p. q. 27. art. 1. quae sic

exponitur: omne individuum intellectuale [illegible] aliqua sui intellectione verbum producit ut patet in Angelis et hominibus, sed Deus est individuum intellectuale [illegible] in supremo gradu intellectualitatis existens: ergo aliquod Deitatis [illegible] verbum producit; sed verbum accidentalis [illegible] repugnat Deo: ergo debet esse verbum substantiale [illegible] et ab illo procedens, [illegible] fateri debemus aliquam [illegible] productionem in Deo.

Sed contra hanc rationem varie insurgunt DD. et 1° authore Philos. 3°. de anima dicitur: intelligere est quoddam pati; sed quod [illegible] ad genus passionis n{on} producit aliquid intra se; neque n{on} [illegible] operatur: ergo intell{igere} n{on} producit verbum. 2°. q{a} n{on} omne quod intelligit ex eo quod intelligit producit verbum [illegible] filius intelligit, Spiritus S{anctus} intelligit, et essentia divina intelligit, seu hic Deus absolute sumptus et tamen n{on} intelligere n{on} producit verbum. Similiter Beati [illegible] visione [illegible] intelligunt absque aliqua productione verbi: ergo.

R° ad auctoritatem Philosophi quod in illa loquitur de intellectu possibili, seu passibili sic dicto [illegible] tantum seu recipit species ab intellectu agente productas; n{on} autem loquitur de intellectu agente, eo quod intellectus agens n{on} patitur sed agit et producit species in intellectu possibili; et licet intellectus possibilis sit quoddam pati respectu specierum quas ab intellectu agente recipit n{on} tamen est verbi seu cognitionis, neque [illegible] modo est [illegible] [illegible].

Ad 2{um} respondeo [illegible] D. Th{omas} n{on} esse probare q omnem intellectum quocumque modo [illegible] producere verbum sed solum p intellectionem [illegible] et [illegible] [illegible] per se manifestari, et exprimere id quod intelligitur, et cum manifestat seu exprimere [illegible] n{on} est imperfectio, [illegible] ex perfectione intelligentis et ex [illegible] [illegible] divinae ut [illegible] verbum [illegible] [illegible] [illegible] in Deo [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] in Deo [illegible] [illegible] ad [illegible], et hic est D. Th{omas} [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in Deo p{er}fectissime intelligunt et tamen n{on} producunt verbum, et in [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible] hic Deus absolute sumptus perfectione intelligere [illegible] ad [illegible] [illegible] seu [illegible] intellectionis, n{on} tamen perfectissime intelligunt [illegible] [illegible] [illegible], quod ad productionem verbi requiritur. Filius [illegible]

Ulterius ratione pp divinae quae ex ipsa processione accipitur, sed non habet per modum prin. principii fecundi; quia exprimitur per relationem solum se habet, ut receptus, et genitus, non ut producens et spirans, et sic non exprimitur verbo exprimendo alia.
Similiter spiritus sanctus habet illigere rationem pp divinae, sibi communicatam per identitatem cum spiratione; sed tamen extra suam relationem solum se habet ut spiratus, quia solum spirari relatio habet; non tamen habet rationem intelligentis et dicentis per modum principii fecundi. *relationis.*
Deficit huic 2o absolute sumptus non habet per modum principii fecundi, quia ad rationem illius habere per modum principii fecundi requiritur distinctio inter productum extrema, ita absolutum habet per modum principii, et sic per modum terminationis, quia distinctio in se absolute sumpto et praecindendo a relationibus servari non potest, quia sic abstrahitur ab omni relatione subindeque ab omni oppositione relativa quae sola est principium distinctionis in Deo.
Per id quod addit de Beatis etc. non plura verba, quia supplet, et unit ipsis, et sic eos intelligere facit ad verbum, ut unius non ut producti, quare per se omne intelligere exigit plura verba non supplet per unionem praeterea: licet omnis non subsistentis verbo subsistens ex perfectione nostri supplentur per subsistentiam divinam.
Arguitur enim 3o: relatio: perfectioni esse repugnat ab alio procedere; sed quaelibet persona divina est ens a se et per se eius: ergo neque una persona procedere ab altera. Maior: quia procedere petit quod id quod procedit sit posterius principio producens, dependens ab illo et transiens de non esse ad esse; sed haec sunt negligenda quae pura repugnant: ergo etc.
Distinguo maiorem: enim a se repugnat ab alio procedere processione ab alio ut realiter communicante, ut appropriato dependentiae et causalitate, concedo maiorem; etenim per processionem ad intra communicatur illudmet esse, quod est in suo principio, non autem aliquod esse factum aut causatum; et sic illud esse quod est in principio est esse a se; quare et divinum, inde est quod per processionem solum communicatur personae procedenti esse a se, non factum aut causatum, non autem communicatur esse a se non emanatum, quia illudmet esse a se non causatum communicatur per processionem ad intra.
Ad confirmationem 1o

distinguo maiorem: processio petit quod id quod procedit sit posterius principio processionis et dependens ab illo et transiens de non esse ad esse, processio imperfecta per quam accipitur distinctum esse a suo producente, concedo maiorem; processio perfecta per quam idem esse quod est in principio, nego maiorem. Etenim in processione perfectissima vel communicatur illudmet esse quod est in suo principio, a quo procedit et cum quo procedens identificatur, non datur prioritas naturae aut durationis, sed solum prioritas originis nec dependentia unius ab alio, nec fit transitus de non esse ad esse, quia esse quod autem 2o et pure quod ibi communicatur sine prioritate durationis nec dependentiae; siquidem est idem esse in procedente, et in principio a quo procedit. Solum autem relatio procedens cum non habeat esse distinctum ab esse, quia ei non opponitur, et absolute cum suo correlativo, cui opponitur, et a quo procedit habeat simultaneitatem naturae eo quod correlativa sint simul natura, ex nulla parte adest prioritas inter has relationes sed potius identitas in esse, cum simultaneitate in relatione ut correlativa sunt. Nec una relatio dependet ab altera, quia ad dependentiam exigitur inexistentia qualitate tendendi aliquid ab alio, ut egens illo quoad suum esse et inferius illo quod repugnat procedenti ab alio eiusdem naturae.
Instabis: quia quamvis per processionem communicatur personae esse independens tamen ipsa persona est producta: ergo saltem quamvis communicatur personae esse independens tamen ipsa persona erit dependens. Contra patet a paritate saltem. De communicatione naturae eius, eadem discriminis est, quia esse per ductum sine dependentia nulla est imperfectio et sic per identitatem naturae divinae cum persona procedente sine ulla dependentia; at vero dependentia est maxime imperfectio et cum natura divina in realitate sibi identicata nullam imperfectionem admittat; consequens fit quod ab illa omnem dependentiam excludat non autem processionem. Ad 2um

Articulus 2o

Utrum processiones divinae sint formaliter actiones vitales et quoniam emanationes naturae?

§o 1o Relatis sententiis statuitur 1a conclusio.

Ad declarandas processiones divinas supponit D. Th. in art. 1o hoc proemium omnem processionem in aliqua actione esse, et sicut datur processio secundum actionem ad extra, ita datur processio secundum actionem ad intra, quae unica est in actione immanente ut declaravimus relinquimus quare nunc venit per hunc art. hic examinanda processio quae cum proprie pertinent.

ue et ppriū pponē vniuersi, & 1ª ē coīus psnis inter Theologos & p̄ssim
semp ex ptendit veaōit.

1ª s.ª docet pceōes actiuas et notiōes ex pro ad actibus intelligendi et volendi dictas. Ita Scotus in 1º dist. 2ª q. ultima et dist. 27. quest. 1ª quē sequitur Scotistae, Suarez lib. 6º de Trinit. cap. 9º. Molina in 1ª p. art. 3º disp. 1ª. Valsq. disput. 2ª q. 1ª parte. 1. Albertinus Corollario 1º. Theologico dubitatiōe 3ª. illi tamen n̄ omnes uno modo defendunt, nam Scotus, Molina, Suarez, et Valencia, asserunt pceōes actiuas in actu in adaequate identificari cum relatione principii pducendi: quare generatio cum Paternitate et spiratio saltem actiua pceōnis cum relatione spirationis identificari tendunt. Albertinus vero cum relatione tantum pducti actiuas pceōnes identificari defendit.

Huic est annectenda alia opinio, quae tribuitur Henrico Argentino, Marsilio Ricardo et aliis, n̄ distinguentibus duos actus in intellectu, alterum quo intellectus cognoscit et alterum quo dicitur sicut Scotus sed duas cognitiones, seu illationes unam absolutam, et alteram relatiuam, quae nihil ponit, alteram notionalem et Patri propriam ex qua generatur verbum, et ideo generalitē hec opinio confutatur a notione.

Ultima s.ª docet pceōes actiuas esse ipsos actus intelligendi et volendi, ita ut dicatur per verbum generari sit ipse actus intelligendi et ipse per quem spiritus sanctus producitur sit ipse actus voluntatis. Ita Discipuli D. Thomae Capreolus in 1º dist. 27. q. 1ª. Ferrar. lib. 4º c. 49. cap. 3º. Eminentissimus Caietanus in hac q. art. 3º. Zumel infra q. 41. art. 1º. P.P. Salmaticenses disp. 1ª dub. 3º. M. Joannes a S.º Thoma disp. 12. art. 1º. Abelda in Summa disp. 3ª et infra disp. 13. sect. 1ª. Illustrissimus D. Godoy q. 27. tract. 9º disp. 71. §. 5. et 2 multi Thomistae. Et ex alienis illam amplectuntur Vazquez disp. 112. cap. 3º. Granada tract. 2º disp. 3ª et disp. 40. cap. 2º. Mercurius tract. de Deo disp. 45. et disp. 55.

Nos postremam solet defendi, statuendo expresse actus intelligendi et volendi, vnum eundem que a pceōnibus actiuis pro grandi exclu dunt alij notionales et relatiui, et illas diuersae pceōes actiuas defendunt quomodo dicendi tribuit aliis Thomistis, patet Arauxo falso tamen

ut ipsi legenti patebit. Quin neque hanc defendendi sensum n̄ diriguit intelligere aequale ob intelligere notiali sed omnium actum intelligendi essentialem assignat in quo ut per potentiam modificato producere dictionem qua verbum producit affirmat, et idem de actu voluntatis, sic quoad spiritus sancti affirmat. Et hic e verior modus dicendi. Deus se relatione 1.

1ª. Pr. quia actiua n̄ identificat adaequate cum termino producto per illam. Sed ratione actio immanens ē in eodem subiecto, in quo potentia elicitiva illius, signum in n̄ differt ab actione transeunte, quod immanens permanet in agente, transiens vero subiectatur in passo ut diximus in physiologia; sed generatio est actio immanens, et elicita, vel quasi elicita a potentia generativa, quae ē in Patre: ergo generatio, seu pceō actiua n̄ identificat cum filio sed cum Patre.

Et confirmatur: quia ea quae identificant cum tertio identificantur inter se; sed potentia generativa Patris, et pceō actiua seu generatio identificantur inter se: ergo si potentia generativa identificat cum Patre et non cum filio, etiam generatio identificatur cum Patre. Alia ratio: nam potentia quae est actus seu dirigit n̄ ē in summa actualitate; sed potentia generativa Patris ē in summa actualitate: ergo n̄ dirigit ad generationem, quae ē eius actus.

§. Aliae solutiones traduntur et probantur.

§. 2º

Aliae solutiones traduntur et probantur

2ª solutio: pceōes actiuae n̄ identificant adaequate cum relationibus principiorum, ergo generatio n̄ identificatur adaequate cum relatione paternitatis, neque spiratio cum relatione spiratoris. Pr. 1º. ex D. Thoma q. 3ª de potentia art. 5º in corp. ubi ait: *similiter ergo dicendum ē de actione et potentia, nam generatio significat actionem cum aliquo respectu et per generandi significatur actio cum actu. Unde ipsa generatio ē Dei actio sed quia Patris tantum et similiter potentia generativa ē Dei potentia, sed quia Patris tantum.* Ubi comparat S. D. generationem cum potentia generativa quoad identitatem cum relatione; sed potentia generativa n̄ identificatur adaequate cum relatione principii sed importat absolutum cum respectu in sui formali ratione, ut docet D. Thomas q. citata art. 2º: ergo nec generatio nullam identitatem adaequate cum relatione paternitatis.

2º pr. ratione: nam pceō actiua, seu generatio n̄ ē adaequate relatio principii, sed absolutum cum respectu

ripuis poa gerant Patris e aliqd absolutum cum respectu, ut postea ostendemus:
ergo generatio non identificatur adaequate cum relatione principii. Consequentia patet: quia quod dicit ali-
quid absolutum non identificatur adaequate cum relatione, nec in illa consistit. Ans. probatur in-
tuitu manifesto probatione: nam quo magis identitas est inter producens et productum, eo per-
fectior est productio, cum producens tendat ad sibi simile producendum, quod autem magis
identificatur cum producente, eo similius evadit, et consequenter eo perfectius in ipso
suo esse; sed posita in absoluto includendo respectum salvatur magis identitas
inter producens et productum, quam si in relatione adaequate consistat: ergo. Alia
probatio: quia si actio est identificata cum relatione principii distinguitur adaequate a ratione pro-
ducti; si autem ponatur in absoluto cum respectu, est idem cum ratione producti, quod impartit in ter-
minum et solum ab illo per oppositionem distinguitur: ergo posita generatione in absoluto includente
respectum salvatur magis identitas inter producens et productum, quam si in sola relatione
ponatur.

3a. Productio activa qua Verbum producitur non est aliquid ex parte quo ab intellectu distinctum,
sed est intellectio ut modificata per paternitatem; et similiter processio qua Spiritus
Sanctus procedit non est aliquid ex parte quo distinctum ab actu volendi, sed est volitio essentialis ut modi-
ficata relatione spirationis quae communis est, Patri et Filio personis. Quod non distinguatur pro-
cessio Verbi ab intellectione essentiali fuse, sed ut modificata relatione paternitatis,
a nullo negari potest, satisque convincitur argumentis Scoti: nam intellectio essentialis
est toti Trinitati communis; sed generatio seu productio activa non est toti Trinitati communis,
sed est propria Patris, cum nec Verbum generet, nec producat aliud Verbum, nec Spi-
ritus Sanctus: ergo non consistit in intellectione essentiali praecise, sed aliquid ad illius talem
distinctionem ingreditur, quod nihil aliud quam paternitas esse potest.

1a pars conclusionis quae
ab Scoto et eius Domesticis negatur probatur efficaciter 1o quia actio productiva et ex-
pressiva Verbi debet esse ipsa intellectio; sed productio activa est productiva et expressiva Ver-
bi: ergo productio activa qua Verbum producitur non distinguitur ab intellectione. Minor cum
consequentia tenet, et major probatur: quia Verbum est expressio et manifestatio objecti, non quo-
modocumque, sed ut intellecti et cogniti; sed expressio et manifestatio objecti ut intellecti
et cogniti non potest procedere nisi ab intellectu per ipsummet intelligere: ergo nec Verbum potest
procedere ab intellectu nisi per ipsum intelligere. Alia probatio: quia intelligere dependet essentialiter
aliter ab intelligere, eo quod res non dicitur intellecta nisi ratione intellectionis: ergo

expressio ut intellecta dependet essentialiter ab ipsa intellectione. Unde in Deo ipsum Verbum dicitur sapientia ge- 22.
nita et veritas; sed sapientia et veritas dependent ab intellectu sub ratione sapi-
entis et intelligentis: ergo.

2o probatur: quia actio productiva Verbi est formaliter vitalis cum formali-
ter sit generatio in divinis; sed ei quod sit vitalis debet esse intellectio: ergo actio productiva
Verbi non distinguitur ab intellectione, sed est ipsamet intellectio. Minor probatur: quia solum potest esse
vitalis in gradu et linea intelligibili, non vitalitate volitionis, nec vitalitate commu-
ni illius et volitionis; siquidem est locutio et manifestatio, quae est propria lucis intelli-
gibilis, sed in illa nec ut absolute dicto, non est nisi vitalitas in cognitione, quia
intelligendo solum vivit vita cognoscitiva et non alio modo: ergo si actio productiva Verbi
est vitalis in linea intellectus, debet esse intellectio et non ab illa distincta.

3o probatur: quia dictio ma-
nifestatio et expressio rei procedit ab eo quod natura est manifestativum et expressi-
vum rei, sed intellectio quanto ~~magis~~ perfectior est tanto magis facit impetum
ad manifestandum id quod intelligit; natura enim intellectus est manifestativa et innuntiati-
va sui: ergo dictio manifestatio rei procedit ab intellectu, ac proinde actio productiva
Verbi non distinguitur ab intellectu. §. 3. arg. in contrarium

§. 3.

Argumentis in contrarium fit satis.

Arg. 1o Contra 1am solutionem: quia actio est fieri effectus; sed fieri et effectus non distinguuntur in
creatis quia se habent ut fieri et factum ei: ergo nec in divinis actio generativa
distinguitur a Filio quia se habent sicut productio et productum esse. Confirmatur: quia actio
conceptualis realis a potentia notionali producitur: ergo realiter ab illa distinguitur et cum termino identificatur.
Consequentia patet et antecedens probatur: quia Sanctus Doctor dat in Deo potentiam realem activam
ratione cuius notionalem; sed potentia realis activa necessario petit realem influxum in
id ad quod datur: ergo potentia notionalis realiter influit in productionem activam.

Respondeo distinguendo
majorem et minorem et consequentiam. Ratio est: quia intellectio non consistit in actione quae est
via et tendentia, seu quae se habet per modum motus, nam non solum dependet a principio
fieri et ideo habet identitatem cum suo termino, sed consistit in actione quae est ipsa
actualitas, ut est apprehensio et attingentia, seu attractio objecti ad se, et sic non
est fieri, sed actualitas ultima intelligentis quae non distinguitur a principio producente

Ad 2m. d. n° qs, ad eiq po. dicq. mag: in Deo dat poa realis activa ref.
pu auq notionaliq tm̄, n° mediae, terminavi ol mag. Etenij D. Th.
dū voluit astruere discrimq inter aq notionales et esles distq in
eo quod cu aliq essentialiq n̄ dat poā ad geuret, nec fui seu terminē sui
nec terminavē qa n̄ hent terminq ad intra gducty; ob tamq resp
auq notionaliq dat poā notionalis terminavē qa hent terminq
intra Deq ad gducq.

Arg. 2° 2a. 29 deduq: qa relatio mitt ab actē n̄ remanet
n° sola relaō, ut docet D. Th. 1a p. q. 41. ad. 1. a. 2q. sed a passione dina
excludit motus: ergo in illa ol remanet n° sola relaō, et ideo poa
activa identēt adequate cq relaonē, et n̄ dit alqd absolutq.

Et sua: qa relaō
ē raō distinguendi Pris a filio; sed sola relaō ē raō distinguendi i divinis: ergo
sola relaō exit geraō, et ipa exit et quavis alia praeiē activa dicendq.
Mai. pb: nq eo qd nihil ad se ipsq prit referri, relatq ē relaorq disgt.
ergo similiter qa nihil pt se ipsq generaē, geraō ē per geraonp ab
fore agenito.

R. disgō mag: n̄ remanet n° sola relaō ex his qa importat raō
ex pte rei signicate, n° mag ex pte importat grq ad id quod signicandq fuit
ipsq mag. actus. Et. Expliē illaō ēteri ut docet D. A. qui fuit sprod ad signi
ficandq ex motu et qa a passione dina resol motū ind fit ad loquendo de
gducto prit ad id, qa hoc fuit ipsq ad signicandq n̄ remanet n° sola re
laō; sed ut ex pte rei signicatq pt motū et relaqs importat i nat. actē re
ale unā realitē pro in dinā pceorq intendit et ideo ex pte rei signicaq
n̄ signicat solq relaqs sed eiq dit alqd absolutq.

Ad 2a. 2° n° mag. ad 1a. pb. n° ans.
qa unq aliq n̄ pot dicē relaq relative ad se ipsq sed nest dit illq ad
aliud aliq et tamq ab illa minione per relaonē relative excedit ipq
relaō relatiis ēorq omnqs importat.

Arg. 3°: sicut gnatō pro activa ad pro-
ij gducqs ut facit ad gductq; sed nunc poq filij eq. dicit adpte
filione, q pot activa Pris dicit aquatē in paternitē. Maior ēvi

dens et sic poq nq filius tali dū, filiq ad eē gducti, ut nec cē neq fili
qi poā ut gducta pro illi alteri fratē qui ē in illo operaē prius
q filiaō ratione sui ē nativitas, sui geō patē filij.

R. cq summel sua maior
nr. mij. Ahj disgō enr. n̄ pot intelligi filius ut ut gnati gductus raō
filiationis ut tamq nans, ut gnatorei fq ol antecedens. Ēteri sicut raō
intelligendi ē geraō activa n̄ absolutē, sed ut mediante relaone paternitē
ita alq aq ut mediate filiaō ē geraō passiva, ond in utraque pmē in
gredit relaō sed n̄ tgquq fui, seu raō fundi, quasi, sed tanquq comple
mentq fq seu ratio formalis; nq fiat ē ad intellq n̄ absolute, sed ut me
diatq relaonē paternitē et ideo regt ad suq gnatorq relaqs.

Arg. 4°. 2a dicq
sic: qa ab gnatq rā cui medi tendendi ad dicti ex fpio disgūnt, ad dic
tū sēre activa gdō, et intellō requirit dicto cuq; nq 4a requit sextq
gductq et 2a dicq cognitq gudente dicit medii tendendi, nq dictio re-
gicit verbq ipsq gducendo, intellō ol nq dicq dei mij explanat ipsq n̄ pro
do: ergo ex ipsis disgūnt et consequens dictio n̄ ē intellō fralis.

R. Sua: qa intellō
hoc qd regt ad reip verbi: ergo n̄ ē dictio, sed sextq gudens adictione sui
gdō: qa verbq ē nota et exprimi materraō, ut docet D. Th. sed etiq intellō
ē nota et materraō, qa dicit per illq materiat sibq: q intellō n̄ ē dictio, sed
verbq gudens adictiē.

R. disg. mag: ab gnatq rā primariq et adeqa addicti
discrot ex fpio, et mag. gnatq rā simaqā et sanari ē hentes n° mij
etenij ut ad raō cani ē hentes gnatq unā ē luxq et uter Paniq n̄
sufficiunt aq ex fpis dictis struere, nā unā, et eadq ab pot differ pmē
raq unq luxq et alteq luxq. sicut ab gnatā ē luxi rad ad eiq
et luxio ad gnatq passione et ad dicta ratā ad Deo actā dina luxi
ad rexq dinā et luxio ad spiratas similiter dictio luxio dit habi
tudinq ad verbq suorq et luxio ad rem intellctorq qui in verbo plato
manifestat intelligendi ut docet D. A. 1a p. q. 34 a. 1. ad 2. et licet cui
ad deus ttos ē una ab qa luxio respicit unq et luxio aliq

pro affirmatione tenet non ait id quod dico quod non eodem modo obiectum est notum et ex diuina ma-
festatione ac illeo; nam obiectum manifestat respectu eius est notum tantum, seu per modum manifestati
vel manifestantis operando et cognoscendo, et est notum per modum operationis; differt au-
tem esse manifestatiuum per modum repraesentationis ab esse manifestatiuo per modum operationis
sicut id quod dicit ratio imaginis, et similitudinis tamquam per exemplar, et dicta; rationem autem dicit
respectum ad obiectum et tendentiam ad obiectum ut cognitum, non faciendo illud praesens per modum
similitudinis, sed praesens facit vitali actu attingendo et operando ipsa, seu actu ultimo
respectum obiecti cognoscendo.

Arguitur ultimo: quod dictio verbi est illeo; sed persona est obiectum productum quod fit
per dictionem quia verbum intellectum, quod fit per intellectum cum id non producat ut illud
in illo contempletur obiectum; sed id quod est persona non claudit in se id quod postea
est: ergo dictio non est intellectio.

Ad hoc argumentum quod ex dictione creata assumit argumentum ad dictionem
diuinam dico cum illustrissimo Godoy disputatione magistri: dictio ut dictio absque sumpta
est pura intellectio non magis inquantum sumpta quam magis. Etenim vna et eadem forma potest
optime complexio diuersis inadaequatis rationibus subsequentibus uno exercet munus aliquod
quod aliud exercet eadem forma per aliud exercet et ita in dictione creata contingit
quod sub inadaequato respectu exercet munus producentis verbi, et sub alio exercet munus
contemplantis; ex quo [illegible] munus prodit quod illicitum colligere esse sua intellectio.

Primo[?] ma[?]
explicasse et plena huius actu intelligentiae oppositae contra quendam R.R. adjectione, in
Deo non posse distingui intelligere in absolutum et notionale sed idem intelligere absolutum
reddi notionale in quantum modicatur per relationem. Et ratio est manifesta: quoniam
absoluta nequeunt per additionem relationis multiplicari nec etiam alio modo intelli-
gendi: sicut supra immensitas aeternitas, etiam hic non multiplicantur: quod nec illige-
re.

Articulus 3.

In quo diuinarum personarum principia distant.

§ 1. Relatis sententiis 1.a decisio statuitur.

Quia contra intelligitur quod filius generat per intellectum, et Spiritus Sanctus per voluntatem
vno modo ita, quod ipsi duae sint productiones actiuae alio modo, ita quod sit
principia processionis, sicut calor manet dicitur producere ab igne per calorem et per
calefacere sed per calefacere tamquam per productionem, et per calorem tamquam per principium

productiones et in actu. antequam contrahat omnium manet producere intelligendi et volendi 24.
productiones actiuae, nunc restat inuestigare an sint principia processionum. Et non loquimur
de principio quod, nam non nulli dubium est esse personam, sed loquimur de principio quo.

Inter
rei dilectum qui versantur sic. 1.a asserit, diuinam naturam esse rationem radicalem, vel originem
proximum et immediatum principium quo diuinarum personarum ita Durandus in
1.o dist. 6.a q. 2.a. Secunda asserit solam relationem esse principium quo diuinarum processionum
ita aliqui quos sequuntur nostri refert Illustrissimus Godoy in praesenti. 3.a defendit pro
forma absoluta esse principium quo processionis vt est communicatio, et relationem esse principium quo
processionis, vt est productio ita Gottifredus de fontibus quodlibet 6.o Henriquez in summa
l. 7. c. 7.a quodlibet 3.o q.e 3. Alarcon tract. 5.o disp. 6.a cap. 2.o necnon [illegible] 1.a est ex
absoluto et relatiuo in recto principium quo diuinarum processionum. Ita Albertus
in 1.o dist. 7.a q. 2.a Richardus ibidem q. 1.a Arriaba disp. 143. cap. 3.o et 9.o Zu-
niga disp. 16. dub. 6.o

5.a vero tenet principium quo radicale esse essentiam diuinam proximum vel pro-
cessionis intellectum diuinum generationis autem voluntatem diuinam ingrediendo relationem velut
connotatam, et in obliquo de qua re mentem. Ita omnes Thomistae Caietanus D. Lionel
Bañez Nazarius Albertinus, sexta ut a 1.o tota Illustrissimus Godoy et alii ex
ex Patribus ceteris sequuntur Suarez lib. 1.o de Trinitate cap. 5.o Vazquez disp. 164.
cap. 5.o Granados tract. 13 disp. 3.a sect. 3.a Ruiz disp. 100. sect. 2.a et 3.a esse que
communis apud scholasticos, asserit Illustrissimus Godoy D. Roci exaltare.

Dico 1.o principium quo
siue proximum siue remotum diuinarum processionum non est sola perfectio absoluta sed coniuncta
simul relatione ita D. Th. q. 2.a de potentia art. 9.o in corp. ubi ait: et propter hoc
ratio potentiae includit quodammodo paternitatem etiam quantum ad id quod est ratio principii, ut
cum aliis dicendum est, quod potentia generandi significat essentiam et notionem significat.

Probatur
quod quod absque contento ut praestet absoluta est communis tribus personis, sed principium quo processionis
non est commune tribus personis, alias filius esset potens generare et remote generare
ut ipsum et aliis filius et Spiritus Sanctus esset potens spirare: ergo principium quo
siue proximum siue remotum diuinarum processionum non dicit aequaliter in perfectione absoluta
illud est ratio, et mixtum: nam filius est capax omnium perfectionis absolutae, sed eo ipso

pp prīcip quo divinum produci producer perfectiō absoluta quae perfectio est formaliter et vnica absoluta: ergo filius est capax hominis formaliter sicutque videtur proprie patre.

2º pbr. qª filius nō pōt eē prīcip quo seu processio neque spiritus sancti prīcip quo seu spirationis; sed si prīcip quo divinarum processionum eēt solā perfectio absoluta tū ēsset requeret. ergo ad principium quo etiam inspexit relatio. Maior patet: nā principium quo reale debet saltem inaequare aliquo genito vel quo; eo quod nulla res pōt adaequate eē principium quo ut se ipsa perfecte. Et minor probatur: qª perfectio absoluta nō distinguitur rā a filio et spiritu Sto sed sunt idem rā ambitur; sed perfectio absoluta eēt prīcip quo reale productionum filij et spiritus Sti ergo filius et spiritus Sctus eēt realiter prīcip quo suarum processionum.

Dicitur quod sufficit distinctio virtualis, ut quamvis rā identificent perfectio absoluta et filius, tamen perfectio absoluta posit eē principium filij nō tamen filius sui ipsius prīcip. Sed contra est: qª quamvis virtualis distinctio impleat quod principium quo nō tribuat suū effectum rebus cui rā identificat, sicut explicat quod albedo unitā corpori et quod corpus nō sit album: ergo si principium quo generatiōnis identificat rā cū filio implicat quod nō tribuat filio suum effectum relinquitque implet qª filius nō generet alium filium.

Dices 2º adversarij quod licet quod generans sit in filio tamen nō negat filium posse generare, ex hoc: pōt quid formā in aliquo rebus, et tamen ei nō tribuat suum effectum, vel quasi effectum formalem ob rebus incapacitatem; ut patet in anima rationali quae in cellulis extremis eius nō tribuit omnem suum effectum formalem nempe sensationem. Sed contra est: qª filius est capax eius effectum formalis adaequate absoluti, sed eo ipso quod principium quo generandi in perfectione absoluta adaequate tribuat effectum, vel quasi effectum formalis illius eēt adaequate absolutus: ergo filius eēt capax nō solum formā sed etiam effectum vel quasi effectum formalis illius, relinquitque eēt potens generare. §. 2. assignat prīcip

§º 2º

Assignat prīcip tā prīcip quo remotum divinarum processionum. /

Dico 1º: prīcip quo primum, sive radicale divinarum processionum illud ē ergo divinā formā modificatā relatione. Ita D. Th. loco in Summa 1ª allegato. D. Anselmus in monologio cap. 52. Damascenus lib. 1º a fide orthodoxa cap. 8º ac primus Aug. 15. de Trinitate, cap. 13. quorum testimonia refert Sttorum Patrum in Summa.

Et probatur ratione: nā prīcip quo radicale actus generandi seu producendi ē id quo genitum aut productum producenti assimilat, ergo agentis in se ea sic ut agens productum sibi assimilet in quo sit quo agit ut pluries diximus in physicā; sed generans productum nō assimilat producenti in relatione, sed solum in natura assimilant, seu identificant: ergo natura divina ē primum principium quo et radicale generationis divinae; sed si absolute sumpta qª capacitate relinquimus nulla perfectio absoluta absolute sumpta pōt eē principium generationis de carentis distinctionis a termino: ergo ut modificata relatione.

Rebus vero eē magis de generatione univoca per quam genita communicat potentiam generandi aliud; unus autem de generatione aequivoca per quam nō communicat genito potentiam generandi aliud, in hoc enim negat eē prīcip quo id in quo genitum assimilat generanti, ergo principium quo ī generativa et in illa nō assimilentur; generatio autem divina ē quasi aequivoca ex parte qª pater illud nō communicat filio potentiam generandi et ita in illa nō assimilat Patri.

Sed contra est: quia univocatio generationis, nō sumitur ex rationibus individualibus, alias nulla eēt univoca generatio, sed sumitur ex natura genitī et generantis; sed Pater et filius in divinis habent perfectionem univocam, et habent perfectionem identicam: ergo quamvis in probatis personalibus quae sunt veluti rationes individuales differant generatio filij ē perfectione univoca. Nec refert qª filio nō communicat potentiam generandi aliud qª hoc negatur importat relatiōnem solum sui subiecto et cum relatio ad dictum nāque nō pertineat generans sit quod nā divina perfectione communicetur ut communicata per generandi ad ex reformā relationis, ac fieri quod solvit ratio generationis perfectione univocā absque eo quod genito communicet potentiam generandi aliud.

3º Dico: prīcip quo proximum divinarum processionum pro modo pē nō ē sola relatio, sed illius intellecta simul relatione paternitatis ē prīcip quo proximum generationis verbi, et similiter relatione intellecta relatione spirationis ē prīcip quo processionis spiritus Sancti. Ita Ant. quos pulmā 1ª retulimus. Et probatur 1º ex D. Aug. lib. 15. de Trinit. cap. 3º. ubi loquens de divino verbo sic ait: quod natum ē de Patris essentiā, tale ē autem ac si diceretur de Patris scientiā, de Patris

sapia; sed qd reddit Deum Patrem sapiam est ab illa paterno per modum potentiae: sicut et aliis sapia est ab illo vitam: ergo ex mente D. Augustini princip. quo generatis verbi est intellus divinus connotativa simul relatione paternitatis non autem ipsa relatio.

Pbr 2° ratione: quia intellus et voluntas concurrunt ad divinas processiones, sed non per modum principii primi et radicalis: ergo et principium quo primum. Maior patet: nam filius in scriptura dicitur verbum psalmo 44. eructavit cor meum verbum bonum, et spiritus sanctus dicitur amor Joannis cap. 4°. diligamus nos invicem, quia charitas ex Deo est, quae verba de Spiritu Sto explicat Augustinus lib. 15. de Trinit. cap. 1°; sed verbum est terminus actionis intellus, et amor productus est terminus voluntatis ut est de se manifestum: ergo intellus et voluntas ad divinas processiones concurrunt. Et minor probatur: nam principium quo primum debet radicare principium primum; sed intellus divinus et divina voluntas quatenus a natura distinguntur non radicant relationes, sicut nec alia attributa eas radicant: ergo non concurrunt ad processiones divinas per modum principii quo radicalis, seu remoti. Et confirmatur eadem minor: nam de divinis philosophari debemus per analogiam, et similitudinem ad res creatas; sed in creatis principium quo primum generationis verbi est intelligere et principium quo productionis amoris est voluntas: ergo etiam in Deo principium quo primum generationis verbi est intellus et principium quo primum ~~productionis~~ spiritus sancti est voluntas.

Nec valet si dicas, quod ipsum intelligere in nobis ut distinguitur formaliter natura divina, et sic si non divina est primum, et radicale principium quo divinarum processionum erit ipsum intelligere. Non inquam valet: tum quia in mea sententia intelligere, quod dimittit naturam divinam non est intelligere actuale sed radicale. Tum etiam quia in sententia aliorum Thomistarum concurrentium naturam divinam per actuale intelligere S non obstat, quia in hac sententia esset intelligere in Deo dimittat naturam divinam virtualiter in ratione gradus liberi intellectualis intrinseci et in actu puro, habet tamen eminenter operationis, et secundum hanc virtualem operationem in intelligere, et volendi in voluntate sunt principia quo divinarum processionum, non sunt eaedem gradus liberi intellectivi. §. 3. Argumenta Adversariorum solvuntur

§ 3.

Argumenta Adversariorum solvuntur.

Argr 1°. contra 1a. conclusionem: nam relatio paternitatis, ut potest in generatione fundata supponit generationem; sed generatio est ipsa generandi potentia, ut illam supponit: ergo Paternitas supponit potentiam generandi omnino completam, et constitutam principium quo divinarum processionum in perfectione absoluta adequate consistit.

Confirmatur: quia potentia generandi est in filio; sed si principium quo generandi non consisteret in sola perfectione absoluta potentia generandi in filio non esset: ergo in sola perfectione absoluta consistit. Minor cum consequentia tenet, et maior probatur: quia si potentia generandi non esset in filio, filius non esset aequalis Patri in potentia, ac proinde nec omnipotens cum careret aliqua potentia quae convenit Patri; quod est absurdum: ergo &c.

Respondeo paternitatem sub ratione expressa referentis supponere generationem formalem; sub ratione hypostasis ad generationem supponi, sub ratione constituto a potentia generativa, et generatione Patrem potentem et generantem constituere; quomodo autem inter se distinguant predictas rationes postea videbimus agentes de constitutivo divinarum personarum. Ad confirmationem respondeo distinguendo maiorem: potentia generandi est in filio sumpta ratione absoluta potentiae, concedo maiorem, sumpta ut est notionale, seu prout est modificata relatione paternitatis, nego maiorem. Et nunc ex eo quod deficiat filio potentia generativa prout modificata per relationem paternitatis non sequitur imperfectio in illo, quia deficiens ista negativa est, et non privativa, et cum non deficiat esse absoluta potentia sed solum relatio paternitatis, et haec non importet perfectionem non deficit illi aliqua perfectio formalis.

2° argr contra 2am conclusionem: relatio est totum id quo Pater redditur potens generare filium: ergo principium quo radicale est relatio, et non essentia. Antecedens probatur 1°. principium quo Pater redditur potens generare est id a quo Pater denominatur potens generare; sed Pater denominatur potens generare a relatione, et non ab essentia: ergo. Minor probatur: nam denominatio formalis non a forma communi sed a propria convenire debet; sed denominatio potentis generare est propria Patris: ergo non ab essentia, quae communis est sed a formalitate personali convenire debet.

2°. probatur: eo modo se habet actio personalis ad personam, quo essentialis ad naturam; sed posse ad actionem essentialem est a praedicato essentiali naturae: ergo posse ad actionem personalem est a praedicato personali. 3°. probatur: id quod dat esse dat etiam et posse operari; sed Paternitas dat Patri esse Patrem: ergo et posse generare. Maior probatur: quia imperfectio est in forma quod det esse et non operationem: ergo. 4°. nam posse generare, et posse spirare sunt a diversis principiis; alias nulla esset ratio cur prius verbi esset generatio, et non processio spiritus sancti, et cur una esset prior altera, si provenirent ab eodem principio: ergo non ab essentia, quae una est sed a relationibus divinis utrumque procedit.

Dno ans. Ad cq l.j yb. dsiā maxi no mis. Adistius pbaonē digo maiorē: enonaō ppria n̄ a fsā dni j sua dmunitē relicta pvenire debet, demū n̄ afsā dni appriata, no mag. Etenj ft rag. sdy pbat qd enonaō potentis gerarē n̄ ppriat a n̄ā dinā ablue sumpta sed ut modicata per relaonē Paternitatis, et appriata Patri, n̄ ita quod illa ~~enonaō~~ modicaō Patris s fsā a qua enonet potens gerare, sed soly s dplemen fsā.

Ad 2q yb. dig. mag: eo modo se hēt aō personalis ad persong quo esalis ad nary quoad enonaōē agentis ut quod, dr mag, agentis ut principiy quo no mag. et dsiā mixi, no cog. Etenj sicut deety rē ē agens, ut quod aōe esali, vgē volens ut quod, intlligens ut quod; ita personalitas deety, vl persona ē gerans ut quod, et spirans, ut quod, et in ft tenet equiparaō; n̄ tāq quoad raonē principij quo. Et raō ē: qa cy personalitas sit veluti dio jdialis, negat eē principiy quo pduis dmucaōē, sed id pertinet ad soly nary dnotata relaoe.

Ad 3q yb. xo dig. mag: id quod dat eē veluti specij dat operari do mag, id quod dat eē veluti indiale, no mag. Etenj personalitas dat eē Patri, n̄ specij sed veluti indiale, et sic n̄ dat operari, quj ex hoc sequat alquā imptfeō ut pat j spiritu Sto cq personalitas dat illi eē, et n̄ operari oreraē pduvā quj ex ft sequat in illo aliqua imperfeō. Ad 4. dig. ans. posse pxy gerare, et posse pxy spirare pringe a divis principijs, dr ans; possere mory no ans. Etenj posse pxē gerarē pnit aō intllū et posse pximy spirare a volytate, et hoc ē raō quare una pceō ē geraō, et n̄ alia, et quare una ē alrā spira.

3o argr. dr 3q. dōg: illud qd ē oppory fecunditat n̄ pōt eē priy aō quo algd pducat: sed aō intllē et volytatis ē oppory fecunditi: ergo n̄ possunt eē priy aēio pceōs. Mia pr: ng intlleō et volte sūc jmanētes: sed xa Philosophy qo meth. sūj jmanētes n̄ pducyt algd oppory: ergo.

Ptr de dinis phylosophare debemg p anallogiy et silitudy ad res creatas; sed caūs n̄ dēnt fecunditas algd pducēdi perintlly et volytaē, ut docet fol gerare qui dnit relo intllū taxpbus et qdo invenit j sensus intlly n̄ dpēnt illis rasē silis nec

rasē volytatis: ergo silis et volytas n̄ jpediunt ad dtruoē prīsij quo pceij.

Respi

maxī no mis ad pl. disty ē: quod u raoē aō immanētis n̄ ē pducē algd oppory ad ext. ng ft ē ppriy aōis trgnytis quę n̄ permaēt j agente sed tngit ad perfēndy passy quod hēt eē exr agens ut late in physcā pbabimg et ft ē quod negat Philosophg n̄ tamē negat quod aō immagns pducat algd ad jra seu manēs in agente, n̄ ita qd aō immanēs semp pducat illud oppory, sed taliter quod illi n̄ repugnet pducē, sed permitat et algdo pducat, vl ex necetaē, ut dtingit in intllū creato ru verbi, vl ex fecunditate ut jin intllū divino, q ppriū neg fecunditas pduit verby.

Ad dsi dig. mag: de dinis phylosophare debemg p silitudy ad res creatas inferores no mag, ad res creatas pfectas, et superores do maē. Etenj de Deo n̄ debemg phylosophare p silitug ad res creatas inferōs, sed per silitug ad res creatas superōs ordinis qales n̄ spirituales et pure intllectuales ut Angeli, et istis dpetit pducē silitū verby et per volytaē impulsy quę pduō verbi ē geraō, ng ut docēt D. Aug. ex qua et dē oritur notitia, seu cognio et partg geraōj similat, et licet hoc verbi geraō j Antus j accidentalis, et geraō j rebg corporalibg s substalis no n̄ redeat geraō verbi dini geraoī rei corporalis sed geraoi accidtali formali, qa dg ē n̄ē intllectualis et debet dparari rēj superiōs ordinis qlis ē Angely.

Argr 4o: ng xa Philosop. l. ethic. priy et respiny n̄ multa et n̄ ving et dnqtur rj digunt, sed ista Paternitas digue rē a filio: ergo ista paternitas ē priy quo pceōs verbi; et sij arg. fit relaonē spiratoris ru pceōs 3e persone.

Vlo cy A. D. qo de rea aul. dr ad 3y illud dicy Phil. intlligi de prīpio et principiato ut quod n̄ autē de principio ut quo et raō, ut quo, ng inter hec n̄ ē nessr realis distio, imo principiy quo p eo quod importat in recto n̄ debet a raō pduōs distinguē qa quoro magr identificat cy illo ratio perfecō ē pduo seu geraō cy gerans tendat ad silitug rei cy agente j passo quo agendi, sed cy n̄ tendat ad silitug rei cy passo quo agendi nisi id quod dit de dnotato, et in obliquo